

Megrendelő:

Szikszó Város Önkormányzata

Szikszó

Kálvin tér 1.

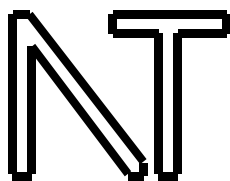
3800

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

Véleményezési dokumentáció

Tervező:

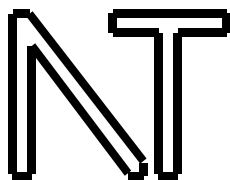

NÉMETH ÉS TÁRSA

Építészeti és Településrendezési Tervező Iroda Bt.

3521 Miskolc, Miskolci u. 48.

Miskolc, 2017. november hó

NÉMETH ÉS TÁRSA

Építészeti és Településrendezési Tervező Iroda Bt.

3521 Miskolc, Miskolci u. 48.

Aláírólap

Szikszó Településképi Arculati Kézikönyv

Véleményezési dokumentációjához

Megbízó:

Szikszó Város Önkormányzata

Füzesséri József

polgármester

3800 Szikszó, Kálvin tér 1.

Alkalmazott főépítész:

Németh Sándor

építészmérnök, tervező szakmérnök

HB/1/2016.

3521 Miskolc, Miskolci u. 48.

Tervező:

Németh és Társa Bt.

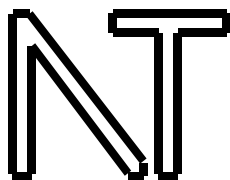
Németh Sándor

építészmérnök, tervező szakmérnök

É 5-009; TT-1 05-0091

3521 Miskolc, Miskolci u. 48.

Miskolc, 2017. augusztus-szeptember hó

NÉMETH ÉS TÁRSA

Építészeti és Településrendezési Tervező Iroda Bt.

3521 Miskolc, Miskolci u. 48.

Tartalomjegyzék

Szikszó Településképi Arculati Kézikönyv

Véleményezési dokumentációjához

Címlap	
Aláírólap	
Tartalomjegyzék	
Polgármesteri köszöntő	
Településképi Arculati Kézikönyv	
1. Bevezetés	- 1 -
2. A település bemutatása	
a./ a település elhelyezkedése	- 2 -
b./ a település története	- 3 -
c./ földrajzi környezet	- 12 -
d./ tájhasználat	- 15 -
2./ a település szerkezete	- 16 -
3./ a város területi tagozódása	- 19 -
a./ Szikszó történeti városmagja és belvárosa:	- 21 -
b./ a város kertvárosias karakterű lakóterületei	- 26 -
c./ pincés karakterű terület	- 29 -
d./ intézményterületek	- 31 -
e./ gazdasági területek	- 31 -
f./ zöldterületi intézmények, közparkok	- 33 -
4./ Értékek	- 35 -
I. Településképi szempontból meghatározó építészeti értékek	
a./ műemléki értékek	- 36 -
b./ műemléki környezet	- 38 -
c./ régészeti lelőhelyek	- 40 -
d./ tájértékek	- 48 -
II. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
II.1./ Helyi építészeti értékek	
A./ Helyi településszerkezeti értékek	- 47 -
B./ Helyi egyedi értékek	
1./ a 20/2011. (X. 31.) önkormányzati rendelet (HÉSZ) szerint	- 48 -
2./ az értékvédelem tervezett elemei	
a./ területi védelem	- 55 -
b./ utcakép védelem	- 56 -
c./ egyedi értékek	- 57 -
d./ köztéri alkotások, emléktáblák	- 60 -
e./ természeti értékek	- 62 -
f./ tájképi értékek	- 64 -
3./ az épített környezet karakterképző elemei	- 65 -
5./ Szikszó településképi szempontból kiemelkedő területei	- 74 -

6./ Ajánlások	- 74 -
7./ Jó példák	- 92 -
Zárszó	- 98 -

Melléklet:

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása

Miskolc, 2017. november hó

Polgármesteri köszöntő

Szikszo Településképi Arculati Kézikönyv

Véleményezési dokumentációjához

Tisztelt Olvasó!

Ha egy mondattal kellene összefoglalnom azt, milyen Sziksón is szeretnénk élni a jövőben úgy fogalmaznék : a XXI. századnak megfelelő modern városban, ahol mindig szem előtt tartjuk a történelmi értékeinket. Legyen az szellemi hagyomány vagy épített környezet. Ez a város az otthonunk, amit szüleinktől, nagyszüleinktől örököltünk. Kötelességünk megőrizni az örökségünket, de közben a felelősségünk az is, hogy saját korunk kézlenyomatát is hozzátegyük.

Egy város arculati kézikönyvének az elkészítése egyfajta leltár is. Honnan jöttünk, hol tartunk most, hová szeretnénk eljutni. Ha belelapozunk, látjuk a történelmi távlatainkat. Látjuk, hogy Szikszo első írásos említése a XIII. -XIV. századból származik. Az ember szívét melegséggel tölti el, hogy olyan helyre születhettünk, ahol évszázadokkal előtt már éltek elődeink. Olyan emberek, akik annak a kornak minden bizonnyal a legjobbját hozták ki az életükből. És ezek az emberek évszázadokon keresztül mindig hozzátettek egy kis téglát a városunk jó híréhez.

Ha belelapoznak a tanulmányba, akkor láthatják, ha csak vázlatosan is, milyen fontos történelmi momentumok kapcsolódnak Szikszo építéséhez. Milyen földrajzi adottságaink vannak , milyen műemlékekkel és milyen helyi védelmi építészeti értékekkel rendelkezünk. Arról is írunk, hogyan védjük meg környezetünket, és arról is , ehhez milyen javaslatok kapcsolódnak.

Szikszo Településképi Arculati Kézikönyve egy nyilvános dokumentáció. Ajánlom lapozgatásra mindenkinek, aki felelősséget érez Szikszo iránt. Hiszen az élhető környezetünk bennünket szolgál, fejleszteni, változtatni, óvni, védeni is csak közösen tudjuk.

Szikszo, 12019. december hó

Füzeséri József
polgármester

1./ Bevezetés:

A településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján minden településnek el kell készíteni a teljes közigazgatási területére kiterjedő, új településképi rendeletét, illetve alátámasztó munkarészét, a Településképi Arculati Kézikönyvet. A Településképi Arculati Kézikönyvet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) szerinti tartalmi követelménnyel kell elkészíteni, meghatározva a településképi jellemzőket, településrészek arculati jellemzőit és értékeit, a minőségi formálásra vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket.

A településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 4. § (2) bekezdése értelmében: „(2) A kézikönyv a – települések természeti és épített környezete által meghatározott – településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának eszköze. A kézikönyv feltárja és ismerteti a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit, és ennek figyelembevételével szöveges és képi megjelenítés formájában javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására.”

A települések fejlesztésekor már nem csupán egyes műemléképületek, épületegyüttesek, utcák, terek védelme a cél, hanem az egész épített települési környezet és az azt befogadó táji környezet integrált védelme, azaz a településképi védelme.

A társadalmi-gazdasági változások, a környezetünket alkotó elemek átépítésével, pusztulásával, lebontásával járhat, ez az élet természetes velejárója. Fontos ezért megnevezni a meglévő épített, illetve táji és természeti környezet azon részét, melyet meg kívánunk őrizni. A megőrzés akkor hatékony, ha a helyi közösség felé kellően meg tudjuk indokolni annak szükségességét, hogy a védelem nem csak történeti szempontból fontos, hanem azért is, mert a meglévő települési környezet az identitástudatot erősíti.

A Településképi Arculati Kézikönyv elkészítésének célja az, hogy Szikszó települési értékeinek bemutatásán keresztül tárja fel a város szépségeit, és hívja fel lakosságának figyelmét az épített és táji környezet kiemelkedő értékeire.

A bemutatott értékeken keresztül tudunk a jövő számára utat mutatni a városi környezet fejlődéséhez.

A kézikönyv szemléletformáló jellegű dokumentum, mely a környezetünkben található értékeket a teljesség igényére törekedve foglalja össze, egyúttal felhívja jelenlétükre, és várost alkotó, településképi jelentőségére, szerepére a figyelmet.

Kiemelt szempontnak tartjuk, hogy a meglévő adottságainkat figyelembe véve illeszkedjünk a településképi, településkarakter kialakult rendszeréhez, tovább fejlesztve azt.

A Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) elkészítésével, annak ajánlásaival a városban élők számára szeretnénk iránymutatást adni személyes álmaik és építési szándékuk minél jobb színvonalú megvalósításához. A kézikönyvben meghatározzuk - a település építészettörténeti múltján keresztül bemutatjuk - városunk jellemző, a jövőbeni tervek készítésének alapjául szolgáló arculatát, az eltérő karakterű településrészek kijelölésével.

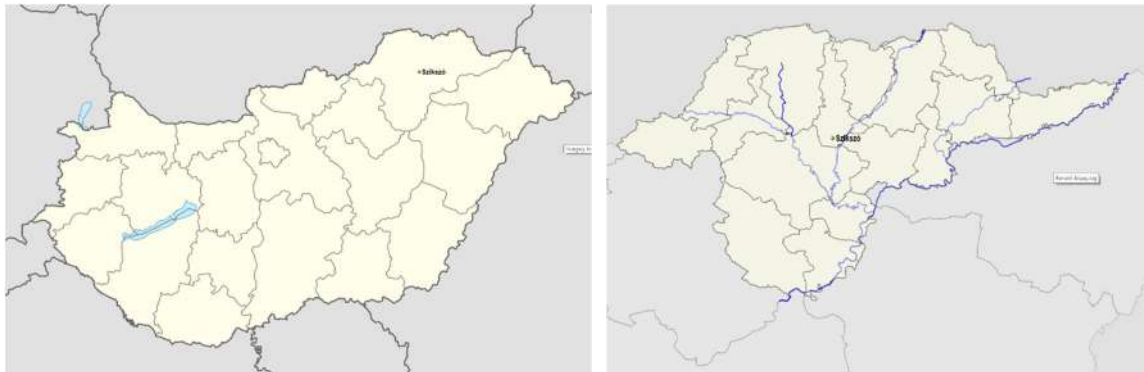
A településképi vagy az utcaképi az oda tervezett épületektől lesz szép, harmonikus. Az épület ne csak önmagában legyen szép, hanem a környezetével együtt, azzal összhangot alkotva.

Mindezek alapján az arculati kézikönyv ajánlásokat tesz az építetők, tervezők számára az illeszkedés szabályaira, s teszi mindezt a város közösségének bevonásával, remélhetőleg aktív közreműködésével.

2./ A település bemutatása:

a./ település elhelyezkedése:

Szikszo az északi szélesség $48^{\circ} 11' 42''$ és keleti hosszúság $20^{\circ} 56' 46''$ fokán elhelyezkedő, Északkelet-magyarországi, Borsod-Abaúj-Zemplén megye Szikszo-i járásának központi, az Alföld és az Északi középhegység határán, a Hernád völgyében lévő városi rangú, jellemzően sík felszínű település.

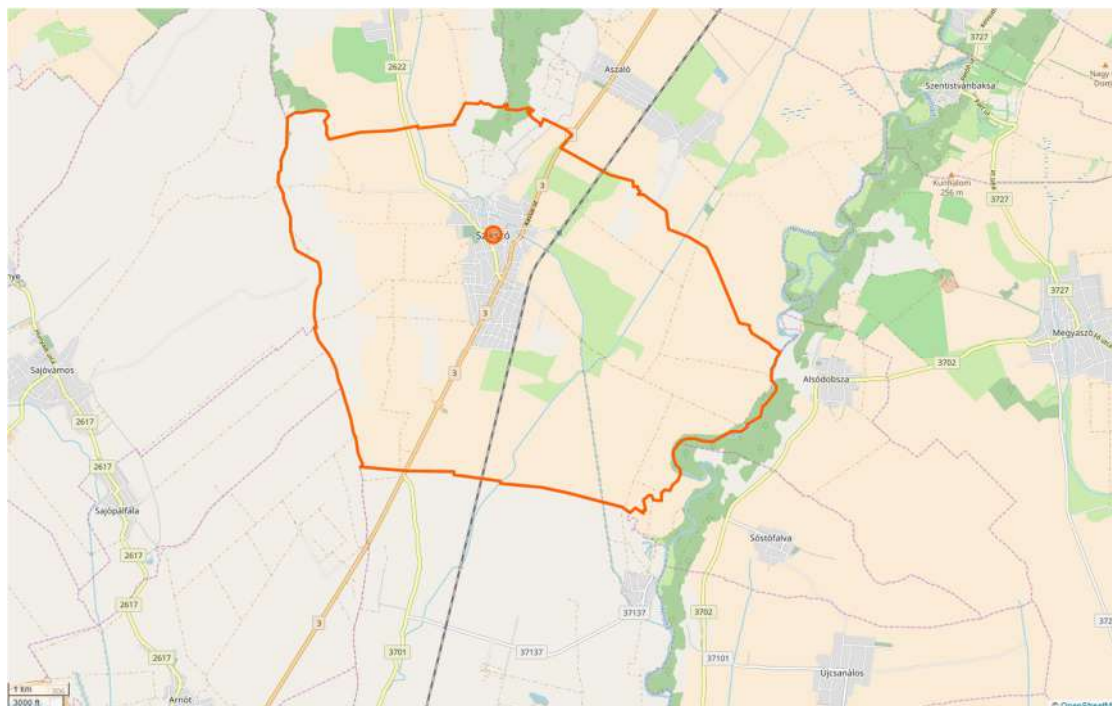

a település elhelyezkedése Magyarország és Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén

A város közigazgatási,- és belterületét és a ÉD-i irányba átszeli a 3-as számú országos főközlekedési út, valamint az úttal párhuzamosan, a belterületének határán, halad a 90-es számú Miskolc-Felsőzsolca-Hidasnémeti-Kassa vasúti szárnyvonal. A település igazgatási és központi belterületét ÉK-DNy-i irányba átszeli a 2622 számú Szikszó-Krasznokvajda összekötő út.

A város a közúti út,- és vasúti kapcsolat révén a nemzetközi közlekedési hálózatba kapcsolódik. A település központi belterületét és igazgatási területét a Vadász-patak és a Bársonyos csatorna szeli ketté, közigazgatási határát kelet felől a Hernád folyó határolja.

A város területe $31,9 \text{ km}^2$, népessége (2015. 01. 01.) 4746 fő, népsűrűsége $151,29 \text{ fő/km}^2$.

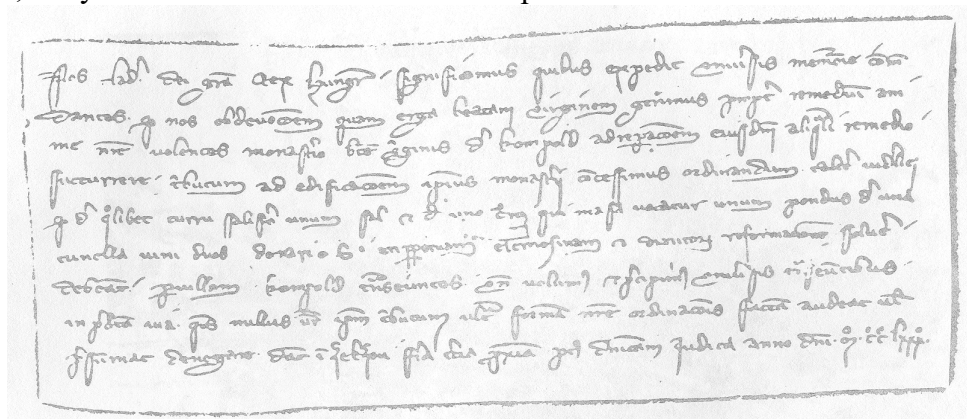

Szikszó közigazgatási területe kapcsolatai

b./ A település története:

A város első írásos említése csak a XIII.-XIV. század fordulójának időszakából származik, a régészeti kutatások kimutatták, hogy Szikszó és vidéke már nagyon korán benépesedett. Nem messze a központtól, a Vadász-patak völgyében két honfoglalás-kori sírt tártak fel, de a jelenlegi református templom helyén végzett ásatások is azt bizonyítják, hogy az már a XII. század előtt is temetkezési hely volt. Első királyaink idejéből nincsenek írásos emlékek, de a református templom régészeti feltárásai nyomán bebizonyosodott, hogy az egyházszervezés időszakában, az 1030-as években már temploma volt a településnek, egy egyenes szentélyzáródású épület. Az ásatások során avar-kori urnát, honfoglalás-kori csontvázat találtak a Hernád és Bársonyos között elterülő legelőn.

A település a nevét szikes földjéről kapta (szik+aszó=szikes völgy). Szikszó nevű település egyébként legalább három is létezett az országban, ez is oka lehet annak, hogy sokáig az 1280-as évszámot tartották az első írásos emlékeknek. Ezt az oklevelet IV. (Kun) László király adta ki, melyben in Zekzou néven említi a települést.

Az 1280-ban keletkezett királyi oklevél melyben Szikszó nevét még Zekzou alakban írták.

Első írásos említése 1280-ra tehető, ekkor ugyanis IV. László itt keltez három oklevelet, a következőkkel zárva sorait: Dátum in Zekzou, feria tertia proxima post dominicam judika MCCLXXX.

Újabban egyes történészek arra a következtetésre jutottak, hogy a fenti dokumentumban megjelölt hely nem a mai Szikszó helyén álló településre vonatkozik, így ők az első írásos említést 1307-re teszik, amikor is Károly Róbert adott ki "in Zyko" oklevelet. Bármelyik is legyen a helyes, az biztos, hogy városunk már több mint 700 éves történetre tekinthet vissza, és több mint egy évszázados kitérő után, 1989-től ismét városi rangja van. A környék már a honfoglalástól kezdve az Abák birtokának számított, ezt valószínűleg Szent István is megerősítette. Írásos forrásokból is ismert első tulajdonosa Marhard, Abaújvári ispán volt.

Később - 1308-ban - az ő fia, Mihály mester már Zekzow-inak nevezi magát. Marhard, fiai, valamint az ő örökösei az Árpád-ház kihalása után is megőrzik birtokaikat, a XIV. századra a több ágra szakadt família Szikszai ágának jut a birtok. A család 1391-ben kihal, így hatalmas birtokaik mind a királyra szállnak, Zsigmond pedig feleségének, Máriának juttatja azokat.

Nagy változást jelent ez a város életében, ugyanis a királynő szívéen viselte új szerzeményének sorsát, és több kiváltságot juttat lakóinak: 1391-től engedélyezte az építkezésekhez a szabad fahordást a Feketeerdőből; később az adó egy részét engedi el. Valószínűleg ebben az időben gyorsult fel az új, gótikus templom építése, amelyet a korábbi helyén, részben annak kőanyagának felhasználásával emeltek, és amely tulajdonképpen ma is látható, bár, mivel több alkalommal is tűzvész pusztított benne, az épületet többször újjáépítették.

Mária halála után Zsigmondra száll Szikszó, majd tőle, kisebb nagyobb kerülőkkel, a Perényi család megalapítójára, Simon fia Péter székelyispánra.

A Perényiek a XVIII. századig a vidék legnagyobb birtokosai maradnak, bár az egyes birtokrészeket többször elzálogosítják, és perek sorát vívják tulajdonjogi viták miatt. De az 1700-as évekre a Perényiek csillaga is lehanyatlott, tőlük az Esterházyak és a Csákyak szerezték meg Szikszó területeinek jelentős részét, majd utóbb az Esterházy rész is a Csákyaknak jutott.

Az utolsó szikszói nagybirtokosok a Hunyadyak voltak, id. gróf Hunyady Lászlóné végrendeletében egy szeretetotthon létrehozására felajánlotta a Bethánia kastélyát, a parkot, szántókat és egy szőlőt is. 1945 márciusában, amikor megalakult a földosztó bizottság, a kiosztott 2248 kataszteri hold földből 1028 holdat gróf Hunyady Lászlótól sajátítottak ki.

Egy 1317-es, Tamás, Esztergomi érsek által kiadott, peres ügyet rendező oklevélben a helység, mint tizedfizető hely szerepel, majd az 1332-35-ös pápai tizedjegyzékből az is kiderül, hogy Szikszón három pap fizetett adót, ami azt valószínűsíti, hogy már akkor is legalább két templom állt a vidéken. Fejlődéséhez elsősorban kedvező fekvése járulhatott hozzá: itt vezetett az út a Magyar Királyság déli részei felől Kassára és Krakkóba, Lengyelországba. Ennek az útvonalnak különösen az 1335-es visegrádi hármas királytalálkozót követően nőtt meg a jelentősége.

1351-ben még csak "villa Zykzou"-ként emlegeti (vagyis mint falvat, faluközösséget), de 1392, amikor Mária királynőhöz kerül, már a "civitem nostram Zykzow", vagyis a királyi város megnevezést használják. Ekkoriban már saját kiadványai, esküdtjei és bírója van, valamint vámszedési joggal is rendelkezik.

Nagy jelentőségű az 1387-ből származó forrás, amelyben Szikszai Miklós mester templomépítés céljából híd verését engedélyezi a Hernádon. Ez volt a kezdő lépés a szikszói gótikus templom megépítésének jó 100 éves történetében.

Egyes források szerint a két templom mellett még egy apácakolostor is állt itt Zsigmond király idején, de erről semmi konkrétat nem tudunk.

A XV. században végig városként említik, kezdetben civitasként, később csak oppidumként, megemlíti híres vásárját, azt, hogy út- és vásárvámmal szedett, 1472-ből a Bársonyoson lévő malmáról, 1495-ből sókamarájáról olvashatunk.

Mezővárosi rangját az is bizonyítja, hogy adóját nem portaként, hanem egy összegben fizette. Különösen sokat találkozhatunk a korabeli dokumentumokban a szikszói szőlőkkel, ami arra vall, hogy már akkor jelentős borvidéknek számított: szőlőbirtoka van a kassai Szent Erzsébet egyháznak (1382-es forrás), a diósgyőri pálosoknak (1406), a lehnici karthauzi kolostornak (1406, 08, 14), Perényi Péternek (1408), a kassai (1408) és szikszói plébánosnak (1406, 14), és persze a város polgárainak is (1406, 08, 14).

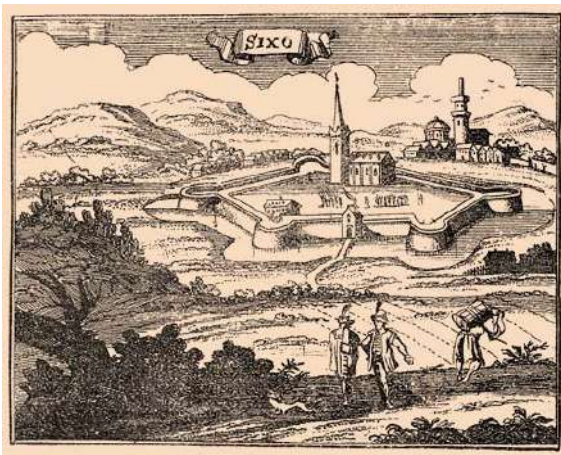
1517-ből van arról adatunk, hogy a városban tanító működött, a szikszói plébános gyakran tölti be a forrói esperesi tisztséget is, Bereck plébános pedig helyi fegyvereseket vezetett a Dózsa-féle parasztfelkelésben.

A reformáció szelei Szikszót is eléri, amikor Perényi Gábor 1538-ban áttér a lutheránus hitre, a város polgárai is követik, első újhíttű prédikátornak Benczédi Székely Istvánt hívják meg. 1562-ben viszont már kálvinista hitre térnek a lakosok, méghozzá a Perényi család akarata ellenére.

1568-ban generális gyűlést tartottak Szikszón a református prédikátorok, és elrendelték, hogy az úrvacsorát ostya helyett közönséges kenyérrel kell kiszolgáltatni. Mivel a teljes népesség áttért, a gótikus templom is a reformátusoké lett, és - jó néhány, a visszaszerzésére tett kísérlet ellenére - azóta is a református egyházé.

A mohácsi csatavesztés után a török előrenyomulása egyre jobban éreztette hatását, 1558 október 13-án a füleki bég felégette a várost, majd 1566-ban, 67-ben, 73-ban és 77 fosztogattak a török csapatok, 77-ben az éppen istentiszteleten lévő lakosság védekezett, és a templomot sikerült megvédenie.

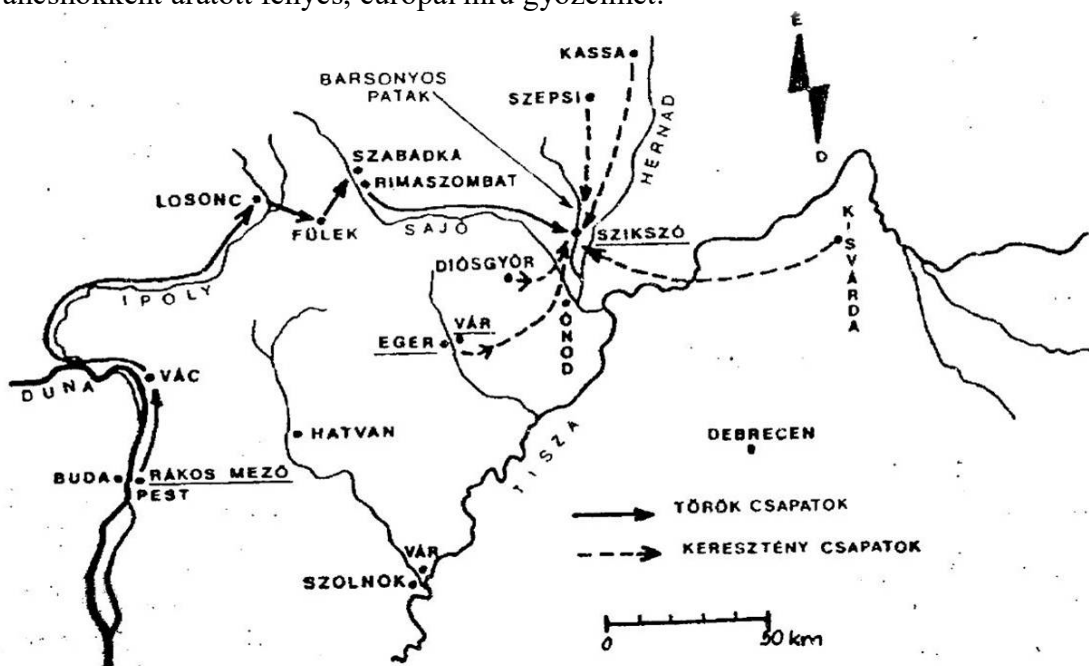
Valószínűleg ezek után, talán 1580-ban építettek védőfalat a templom köré, így vált az erődítménnyé, amelynek különösen Eger eleste (1596) után nőtt meg a jelentősége.

1641-ben 1000 lovast rendeltek ide, 1644-ben pedig 500 német katonát talált itt I. Rákóczi György.

Szikszó a történelmi jelentőségű csaták helyszíne:

Rákóczi Zsigmond Szikszó határában vívott győztes csatái sorában először 1577-ben, mint szendrői várkapitány ugrasztotta meg a várost fenyegető törököt, majd 1588-ban, immár egri parancsnokként aratott fényes, európai hírű győzelmet.

Szikszó mivel nem volt hadászati jelentőségű település, így a törökök nem foglalták el, de azt elvárták, hogy a város rendszeresen adót fizessen nekik. Mivel a szikszóiak rendszeresen megtagadták az adófizetést, a törökök többször is feldúlták városukat. 1588-ban Szikszónak már 1,000 arany tartozása volt, ezért a budai basa büntető-adóbehajtó hadjáratot szervezett. A hatezer lovast és ugyanennyi gyalogost Kara Ali bég, a fehérvári parancsnok először Putnok ellen vezette, majd, miután azt nem tudta bevenni, Szikszó irányába indult. Október 8-án délután érkezett a város alá, és azonnal meg is kezdte a templom-erőd ostromát, amelyet a felfegyverkezett polgárok védtek. Kétórás ostrom után viszont, kénytelen volt visszavonulni, mert 5 óra tájban megérkeztek a Rákóczi Zsigmond egri várnagy vezette felmentő csapatok, 2,000 magyar vitézzel és 500 főnyi német harcossal. Kara Ali felgyújtatta a templomot és a körülötte lévő házakat, majd a Hernád-Bársonyos háromszögébe vonult

vissza, ahol rendezte a seregét. A jobbszárnyra a lovasokat, a balszárnyra pedig a janicsárokat rendezte, középen állította fel négy ágyúját. Rákóczi seregét középen Homonnai Drugeth István zempléni főispán, Felső-Magyarország leghíresebb vitéze vezette, a balszárnyon a fekete lovasok támadtak, míg a janicsárokkal a német puskások ütköztek meg. Már rögtön a csata elején súlyosan megsérült Kara Ali, így a parancsnokságot Musztafa szécsényi bég vette át, aki nem sokkal később szintén elesett. Ekkor a janicsárok áttörték a támadó magyar seregek hadrendjét, Drugeth István fogsága esett, és már Rákóczi is a visszavonulást fontolgatta, amikor a magyar balszárny is a németek segítségére sietett, és így sikerült visszaverni a janicsárokat. A hadrend teljesen felbomlott, az ember ember elleni küzdelem pedig a késő éjszakába húzódott. Ekkor már a harmadik török fővezér, Bajazid basa, a janicsárok vezére is elesett. Szintén elesett Heling, a németek kapitánya. 11-re a török seregek megfutamodtak. A lovasság a Sajóig üldözte őket, Homonnait is sikerült kiszabadítani.

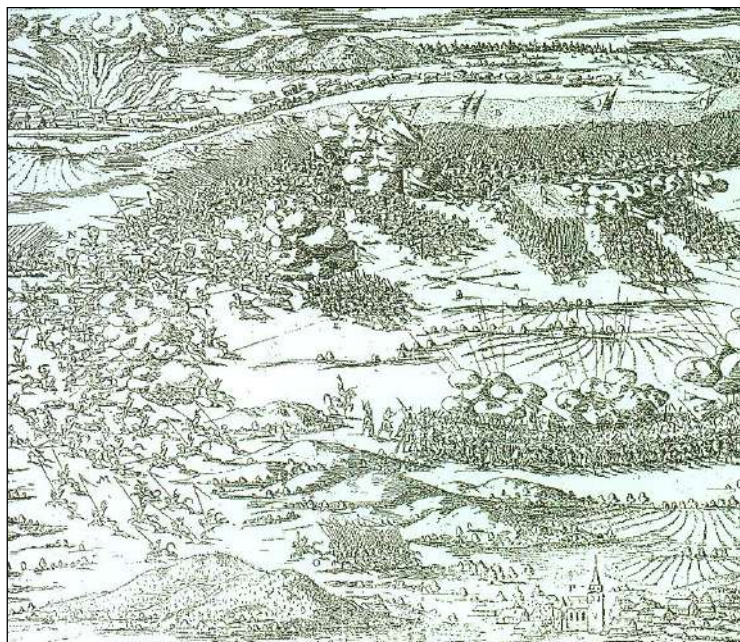
1,700 török és több száz magyar meg német katona halt meg az ütközetben. A közös sírt, ahova a halottakat eltemették, azóta is Törökhalomnak nevezik.

Nagy nevet szerzett magának ezzel a győzelemmel Rákóczi, Rudolf császár még évtizedekkel a csata után is megemléltette a fényes diadalt, amely a két sereg létszámkülönbsége miatt volt különösen értékes.

Rákóczi Zsigmond

Az 1588. évi szikszói csata korabeli ábrázolása, hátterben az égő Szikszóval

Az erdélyi fejedelmek többször is megfordultak a vidéken, 1679-ben pedig a Thököly vezette magyar csapatok győzedelmeskedtek a labancok felett - a győztes csatának dühödt mészárlás lett a vége, ahol 709 császári katona vesztette életét.

1678-ban az elégedetlen végvári vitézek, jobbágyok, kisnemesek élére az akkor 21 éves Thököly Imre állt, és ezzel új lendületet kapott a felvidéki tiltakozó mozgalom. Igazi nagy tekintélyt a szikszói győzelemmel szerzett magának a fiatal hadvezér, és ezt követően a mozgalomból egy nagyszabású Habsburg-ellenes háború bontakozott ki.

A következő évben büntető-hadjáratot szerveztek az osztrákok. A Strassaldo vezette zsoldosokhoz nagyszámú német nemes is csatlakozott, majd zsarolni és fosztogatni kezdték a Szikszó környéki falvakat. Fő seregük Dobszán szállásolta el magát, egy kisebb csapat pedig Aszaló kifosztására indult. Thököly 2,200 katonájával az újfalusi parton rejtőzködött el, 300 lovasát pedig előreküldte, hogy csalogassák el labancokat. Amikor az Oláh György vezette huszárok megérkeztek Aszalóra a németek éppen a templomot fosztogatták. Miután a támadókat nem tartották veszélyesnek, a generális elrendelte a támadást, és a visszavonuló

kurucokat egyre elszántabban üldözték az újfalusi part felé. Thököly csapatai teljesen bekerítették a labancokat, az elkeseredett katonák pedig sokukat levágták. 709 német és 1 magyar katona vesztette életét az összecsapásban.

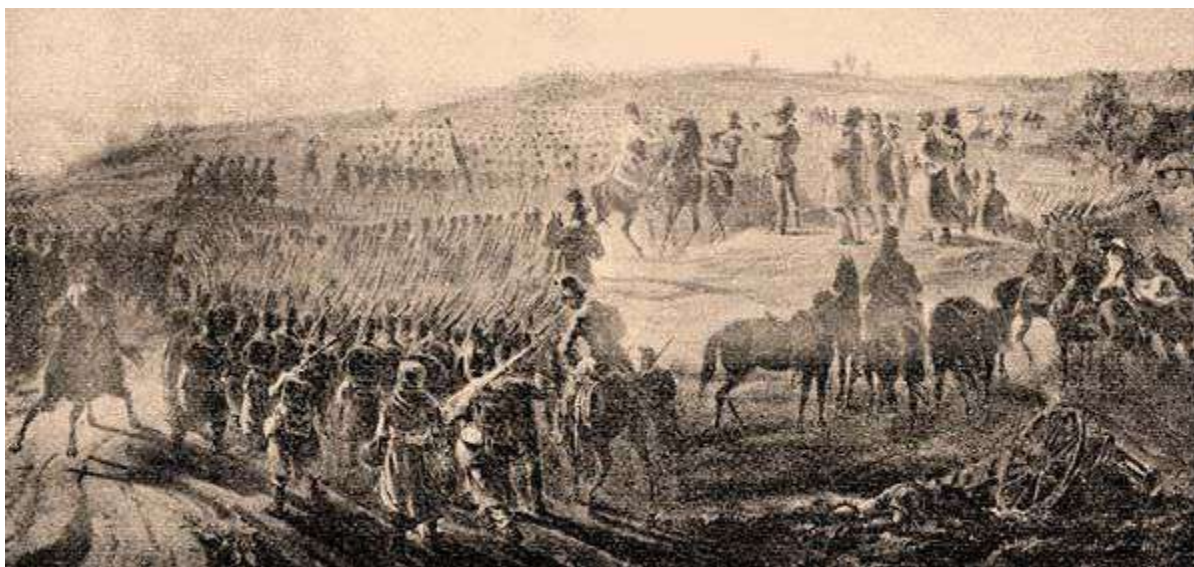
Thököly Imre Thököly Imre a Szikszó-Újfalusi csatában legyőzi labancokat 1679-ben

1848 harcai természetesen ismét nem kerültek el a települést, a Mészáros Lázár hadügyminiszter által vezetett magyar honvédek 1848. december 28-29-án itt vívták meg csatájukat Schlick császári csapataival. Nem kétséges, hogy a győzelemmel végződő csata a legjelentősebb volt a 48-as felvidéki ütközetek között.

1848 telén a Schlick vezette osztrák seregek fölényben voltak a magyar honvédséggel szemben, ezért nagyon nehéz volt megállítani az előrenyomulásukat.

December 6-án bevonultak Kassára, majd a Galiciából érkezett segélycsapatokkal egyesülve, Schultz tábornok vezetése alatt december 26-án megindultak dél felé. A magyar honvédek Mészáros Lázár hadügyminiszter vezette. A balszárny - 7 század és egy hatlővegű üteg - Rembovszky őrnagy vezetése alatt a Frank-hegyen foglalt állást. Középen Pulszky csapatai helyezkedtek el, míg a Bársonyos partján táborozó jobbszárnyat Bobory őrnagy vezette.

Két teljes napig tartott a kemény ütközet, végül december 29-én Schultz elrendelte a visszavonulást. Ezzel sikerült megállítani az osztrákok északi előrenyomulását, és bár később az üldöző csapatok Kassánál vereséget szenvedtek, a csata jelentősége így is óriási.

a szikszói csata

A Rákóczi szabadságharc idején a polgárok 1703-ban Rákóczihoz csatlakoztak, ezért Rabutin császári generális 1706-ban teljesen felégette a várost. Ekkor tűnt el végleg az a büntető kard, amellyel addig a halálos ítéleteket hajtották végre.

A XVIII. század a lassú gyarapodás időszaka, 1715-ben a pozsonyi országgyűlés Szikszót harmincad helynek nevezi ki; 1780-ra épül fel az új katolikus templom, a kereskedelem jelentősége miatt megnövekedett zsidó lakosság pedig 1808-ban vehette birtokába az új zsinagógát.

1852 hozta a város történetének legnagyobb csapását. Május 18-án a község déli részén, egy kemencéből kipattanó szikra lángra gyújtotta a házat, de hamarosan az egész település lángban állt: 472 háza porig égett. Kunsch József, Pestre szakadt szikszói ügyvéd óriási erőfeszítéseinek köszönhetően könyv jelent meg, Szikszói Enyhlapok címmel, amelyben számtalan jelentős író, költő művét jelentették meg, és amelynek célja a szikszói újjáépítés anyagi támogatása volt.

Az újjáépítés jól haladt, városias utcák épültek, de a nagy terheket már nem bírták a polgárok, és 1866-ban kérelmezték a város nagyközséggé való visszaminősítését.

Trianon újabb fordulatot hozott Szikszó életében, ugyanis Kassa elcsatolásával a csonka Abauj-Torna vármegye székhelyévé lépett elő. 1938-ban, az első bécsi döntéssel Kassa ismét Magyarországhoz kerül, így 1938-45 között csak járási székhely Szikszó, majd 1945-től 50-ig ismét megyeszékhely, végül 61-ig járási központ. 1989-től ismét városi rangra emelkedet.

A település történeti kronológiája:

1241. A tatárjárás elpusztítja a templomot.

1307. Károly Róbert Szikszón oklevelet ad ki: „*in Zyko*„, ez az első írásos említése a városnak.

1313. Az esztergomi érsek Szikszót, mint tizedfizető helyet az egri káptalannak ítéli.

1332-35. A pápai tizedjegyzék szerint Szikszón három pap fizet adót.

1387. Szikszai Péter fia, Miklós mester familiárisainak megengedi, hogy Szikszó városa piacának megújítása és megjavítása, valamint templomának építése érdekében a Hernádon hidat verjenek. A jelenleg is fennálló templom építésének kezdete.

1388 -91. A Szikszai család kihaltával a település Mária királynő birtokába kerül.

1392. Mária királyné királyi városnak / civitas nostra/ címezi.

1393. Mária királynő a szikszói polgárok 600 aranyforintnyi collectájából 50 forintot elenged.

1397. Szikszót Zsigmond király Bebek Imrének és Detrének adományozza.

1401. A mezővárost Zsigmond király visszacseréli a Bebekektől.

1403. Szikszót Zsigmond király Perényi Péternek adományozza.

1408. A mezőváros új pecsétet véset.

1411. Szikszó út és vásárvámját említik.

1431. Szikszót a nagyidai vár tartozékai közé sorolják.

1442. A mezőváros zálogként Jan Giskra cseh zsoldosvezér kezére kerül.

1442. Jan Giskra Morder Pál körmöci polgárnak elzálogosítja Szikszót.

1458-60. Mátyás király parancsára Szapolyai Imre kincstartó elfoglalja a mezővárost.

1460. Mátyás király Szikszón keltez oklevelet

1461. Szikszó hat utcáját és piacterét említik

1470-80. A település Mátyás és Beatrix kezére kerül.

1490. Perényi János visszacapja Szikszót

1493-96. Bakócz Tamás egri érsek árendába adja a szikszói bortizedeket.

1500. Leég a szikszói templom („*nune combusti*“)

1514. Bereck szikszói plébános vezetésével a szikszói polgárok is részt vesznek a Dózsa-féle parasztfelkelés fegyveres harcaiban.

- 1517.** A szikszói iskola első említése.
- 1538.** Perényi Péter földesúr és az egész város a reformáció által terjesztett lutheri vallás híve lesz, első prédikátora Benczédi Székely István. Ez időtől a templom a reformátusoké lesz.
- 1558-77.** A füleki bég többször kirabolja Szikszót.
- 1568.** A prédikátorok generális gyűlést tartanak Szikszón. Elrendelték, hogy a magyarországi református egyházakban az úrvacsorát ostya helyett kenyérrel kell kiszolgáltatni, mivel a teljes népesség áttért a református hitre. A gótikus templom is a reformátusoké lett, és - jó néhány visszaszerzésére tett kísérlet ellenére - azóta is a református egyházé.
- 1585.** Lőréses kőfallal kerítik a templomot a megszoruló török támadások miatt.
- 1588.** Rákóczi Zsigmond Szikszó mellett legyőzi a török hadakat. Tardi György Historia Szikszóiensis, históriás ének a magyarok győzelméről, mely terjedelem és történelmi hitelesség szempontjából a Decsy-codex legnevezetesebb darabja lett.
- 1592.** Török győzelem a Szikszó melletti csatában.
- 1600.** Szikszó látképe metszeten.
- 1625.** Villámesapás következtében leég a templom.
- 1644-45.** Rákóczi György É-magyarországi hadjárata során érinti Szikszót.
- 1669.** Szikszó pallosjogot kap.
- 1678-79.** Thököly Imre győzelme a Szikszó-Újfalusi csatában.
- 1688.** A város és a templom tűzvész martalékává válik.
- 1697.** Az alig helyreállított templomot ismét tűzvész pusztítja.
- 1706.** Rabutin császári generális felégeti a Rákóczi-párti települést templomával együtt.
- 1738.** A torony felépítésével befejeződik a templom helyreállítása.
- 1743.** Az utolsó, Szikszón birtokos Perényi rekatolizációjával tért nyerne a katolikusok. A település birtokait részben az Eszterházyak, részben a gr. Csákyak szerezték meg.
- 1778-80.** A római katolikus templom felépítése.
- 1844.** Betemetik a református templomot övező vizes árkot.
- 1848.** A szikszói csatában visszavonulásra kényszerülnek a császáriak.
- 1852.** A református templom és a település jelentős része tűzvészben elpusztul.
- 1866.** Szikszó nagyközséggé nyilvánítása.
- 1920-38.** Szikszó Abaúj-Torna vármegye székhelye.

a református templom 1932-ben

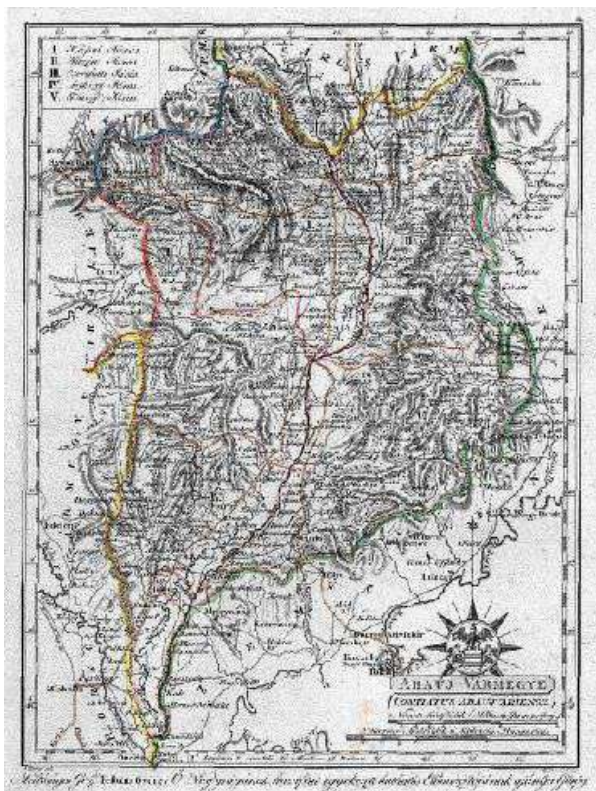
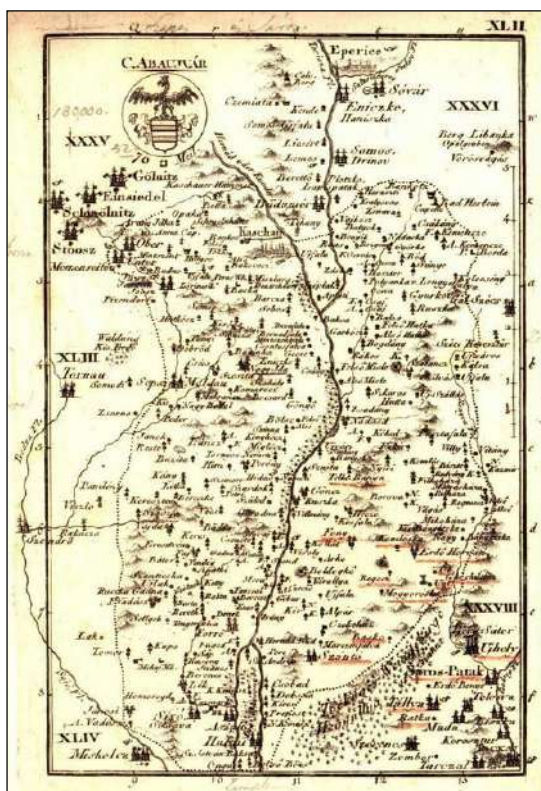
- 1945.** Szikszó Abaúj megye székhelye.
- 1989.** Szikszó várossá nyilvánítása.

Szikszo közigazgatási szerepe:

Szikszo a történelmi Abaúj, majd az 1881-ben Abaúj és Torna vármegyék véglegesen egyesített területének déli részén helyezkedő, Borsod és Zemplén vármegyékkel közvetlenül határos település.

A települést 1392-ben „civitas”-ként említik, majd a XV. századra előlépett a települési öngazgatásban, oppidumként (mezővárosként) tartották számon, melynek saját vámolási és vásártartási joga volt. (Eger eleste után Szikszo a török rabló-hatókörébe került, 1577-ben a törökök kifosztották a szikszoí vásárt és mintegy 800 embert hajtottak el.) Lakói 1548-ban evangélikus, majd 1562-ben református hitre tértek.

Abaúj vármegye 1773-1808 közötti történeti adattárában Szikszo „járásnévadóként és székhelyként” a megye településeinek sorában Kassa alatt, Gönc mellett a második vonalba tartozott.

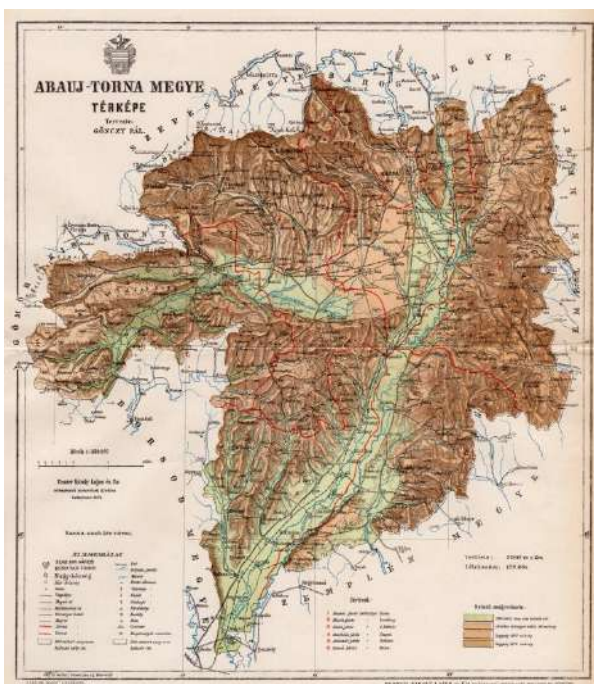
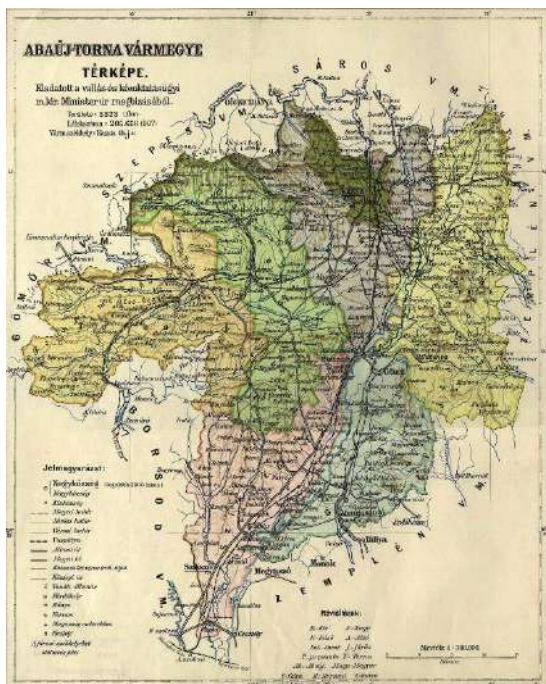

Abaúj vármegye térképe 1800-ban

A Szikszoí járás a megye délnyugati területeit foglalta igazságszolgáltatási és közigazgatási keretbe.

Abaúj vármegye eredeti és az egyesített Abaúj-Torna vármegye címere

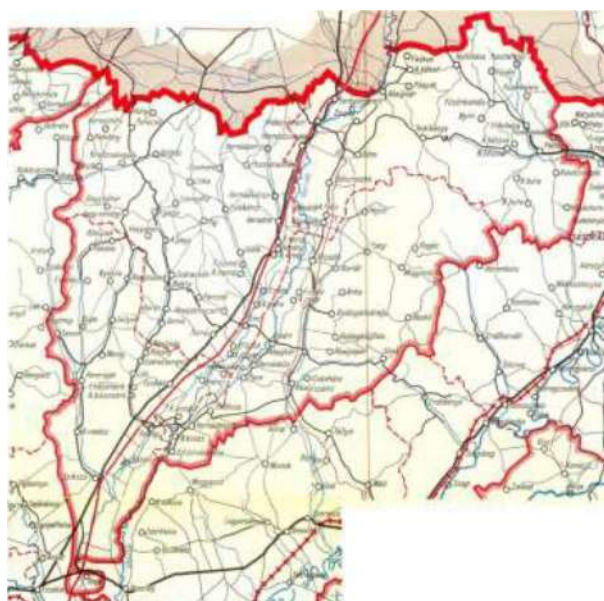
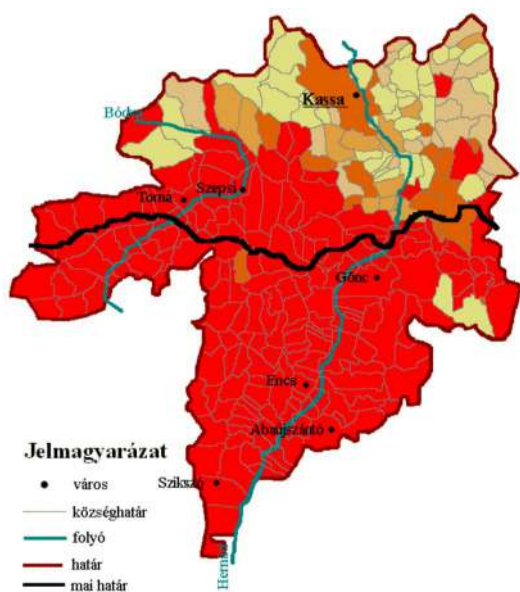

az egyesített Abaúj-Torna vármegye közigazgatási és földrajzi térképe

Szikszó egyik sajátos, előnytelen közigazgatásföldrajzi sajátossága az volt, hogy a megye délnyugati szegletében, a megyeszékhelyétől, Kassától viszonylag messze feküdt és az 1860. évi vasútépítésekkel mind időben, mind pedig „költségben és kényelemben” még közelebb került Miskolchoz. A mindenkori járásán belül is periférikus fekvésű volt, a dualizmus utolsó időszakára Szikszó fejlettnek mondható járási székhelyé vált, a járáshoz tartozó települése száma 40.

A XIX. században a települési igazgatás tekintetében folyamatosan változó „közigazgatási-státuszelőny – státuszhátrány” jelent meg, 1866-ban a mezőváros polgárai (adózási és költségmegtakarítás okán) kérelmezték a nagyközséggé való „visszaminősítést”. Az 1871-es községi törvény után nagyközség.

Az I. világháború után 1918 őszén megindult forradalmi átalakulás, majd összeomlás és a cseh megszállás alá került Kassáról 1919. március 19-én a megyei apparátus nagy része rövid ideig Szikszóra érkezett.

Abaúj-Torna vármegyék területei trianon után

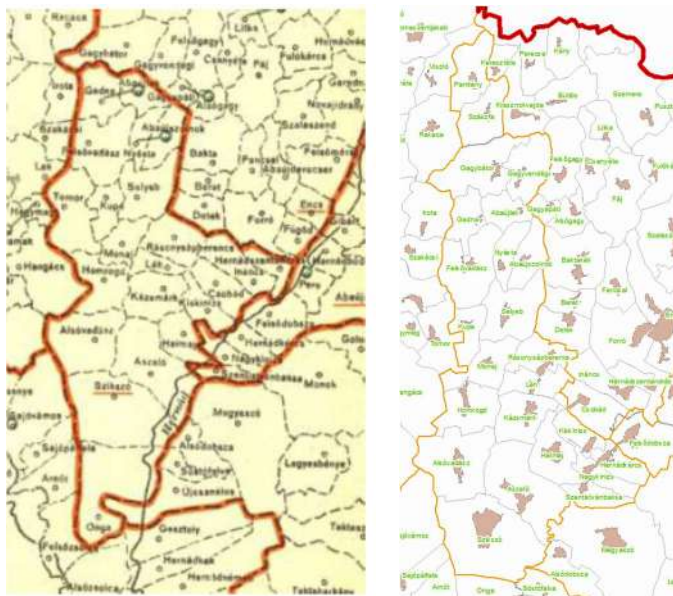
A trianoni országcsönkítés után Abaúj-Torna vármegye megye itt maradt részeinek Szikszó 138 községet magába foglaló, rendkívül hiányos szerepkörű és a megye területén belül nagyon erősen periférikus fekvésű megyeszékhely településsé vált és 1920-1938 között töltötte be a megyeszékhelyi szerepkört.

Megindult a megyei funkciók szélesítése, ekkor rendezik az utcákat, a közvilágítást, járásbíróság, iskolák, kórház, lakótelep (az ún. tisztviselőtelep) épül, és több műemléket is avatnak, ugyanakkor a térségben Miskolc pozíciója minden tekintetben megerősödött.

A I. bécsi döntés után Szikszó közigazgatási területszervező pozíciója az országos visszarendezés során változott és 1938 novemberében ismét Kassa lett a „közepesen csonka” Abaúj-Torna megye székhelye, Szikszó a járásszékhelyi funkcióját megtarthatta.

A II. világháborút lezáró párizsi békeszerződés visszaállította az ország trianoni határait. A bécsi döntések érvénytelenné válásával 1945-ben ismét Szikszó lett Abaúj-Torna megye, majd 1946. január 1. és 1950. március 16. között Abaúj megye székhelye.

A tanácsrendszer kialakításával 1950. január 1. napjától hatályos közigazgatási reform során Abaúj-Torna és Zemplén megyék országhatáron belül maradt részeit egyesítették Gömör-Kishont vármegye Magyarországon maradt és 1945-ben Borsod megyéhez csatolt Borsod-Gömör megye területével, létrehozva Miskolc központtal a mai Borsod-Abaúj-Zemplén megyét.

a Szikszói járás 1950-ben és ma

1962. július 1-jével a Szikszói járást megszüntették, területét felosztották a szomszédos járások között.

Az államszocializmus időszakában előbb önálló tanácsú település, majd 1970. szeptember 1-én ismét nagyközség, végül 1989-ben ismét városi címet kapott. A 2010 után átalakuló közigazgatási rendszerben a város ismét járási székhellyé vált.

c./ Földrajzi környezet:

Szikszó városa a Cserehát hegyvonulatainak és a Hernád völgyének találkozásánál, Abaúj kapujában helyezkedik el nyugatról és észak-nyugatról a Magyar-hegy, keletről pedig a Hernád határolja. Déli határát az Újfalusi part képezi.

A genetikai talajtípusok közül a csereháti dombos részeken a csernozjom-barna erdőtalaj, a völgy magasabb térszinten fekvő területeire, a városra és környékére a réti talajok, míg a Hernád völgyére a réti öntéstalajok jellemzőek.

A település északi részét érinti a Vadász - korábbi nevén Mánta - patak, amelyik szeszélyes vízjárásával számtalan nehézséget okozott már a lakóknak: 1787, 1845, 1913 azok az évek többek között, amikor a patak kilépett a medréből és elmosott több száz házat. Legutóbb 1963 tavaszán öntött ki, ekkor mélyítették, és kövezték ki a meder városi szakaszát majd a 2004-ben történt áradás után a partfalat megmagasították.

Legmagasabb pontjai a várostól nyugatra fekvő Szikszói- (246 m), valamint Frank hegy (276 m), illetve a Magyar hegy (204 m).

Az évi átlaghőmérséklet - 9-10 °C - kellemesnek mondható, nem ritkák a szélsőségek sem, július-augusztusban előfordulhat a 30 °C fok fölötti kánikula, januárban pedig nem egyszer süllyedt már -15 °C alá a hőmérő higanyszála. Az évi, átlagos 525 mm csapadék nem nevezhető túl soknak, de mivel nagyon egyenetlenül oszlik el, ezért előfordulnak kora- és későtavaszi áradások, valamint gyakori a nyár közepi aszály.

Növényföldrajzi szempontból Szikszó a Pannóniai flóratartomány Észak-középhegységi flóraidékének Tokajense és Tornense flórajárásainak határán helyezkedik el. A Cserehát elnevezés a lankás dombvidéket egykor borító cseres tölgyes erdőségekből ered. A mérsékelt övi lomberdő zóna, így a Kárpát-medence folyóit valaha nedvességkedvelő fajokból álló aljnövényzetű ligeterdők szegélyezték. A folyók mentén ez a legfajgazdagabb erdei élőhely. Kiemelkedő a rovar- és az énekesmadár-faunájuk. A Hernád mentén keményfa-ligetet sajnos már csak nyomokban találunk, szinte teljes mértékben elpusztultak, óriási és helyrehozhatatlan veszteséget okozva ezzel a természetnek. Kiváló madárfészkelő helyek.

Sajó-Hernád-sík

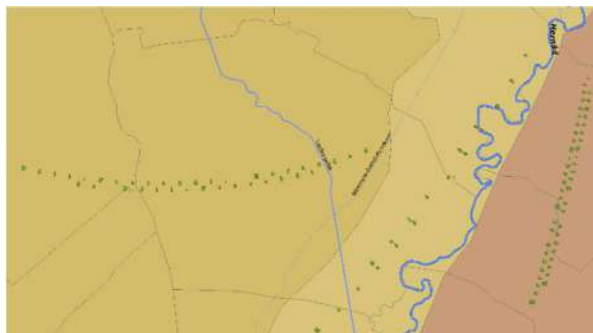

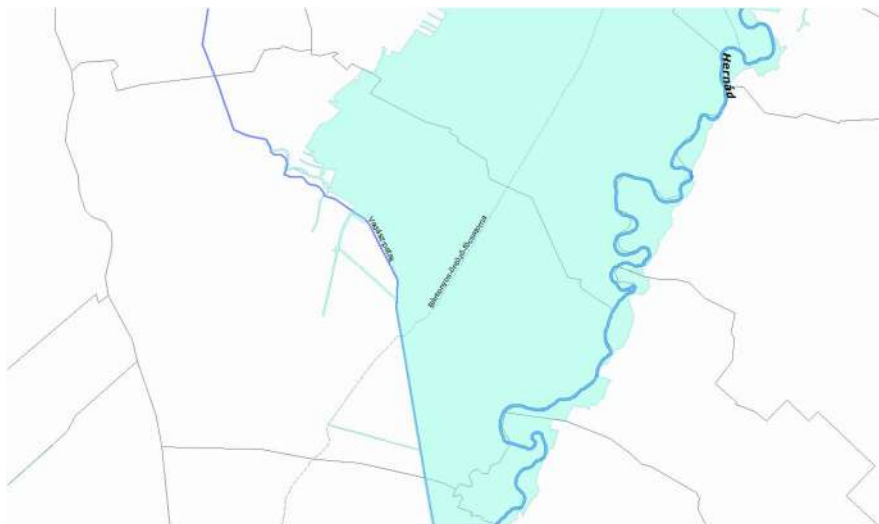
Nyugati-Cserehát

Magyarország tájainak rendszertani felosztása alapján a település az Alföld nagytáján, az Észak-alföldi hordalékkúp síkság középtáján belül az 1.9.32. kódszámú Sajó-Hernád-sík valamint az Észak-magyarországi-középhegység nagytáján, az Észak-magyarországi medencék középtáján belül a 6.8.54 kódszámú Nyugati-Cserehát kistáj része.

Magyarország vegetációs tájbeosztása alapján Szikszó területe a 80 azonosító számú Sajó és Hernád völgy, valamint a 105 azonosító szám alatti Harangod és Déli Cserehát területébe tartozik.

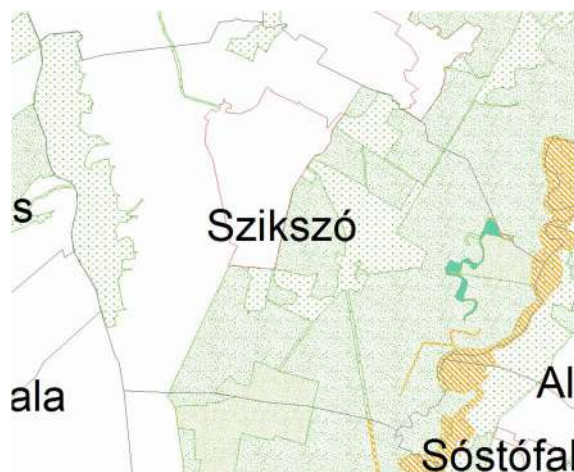
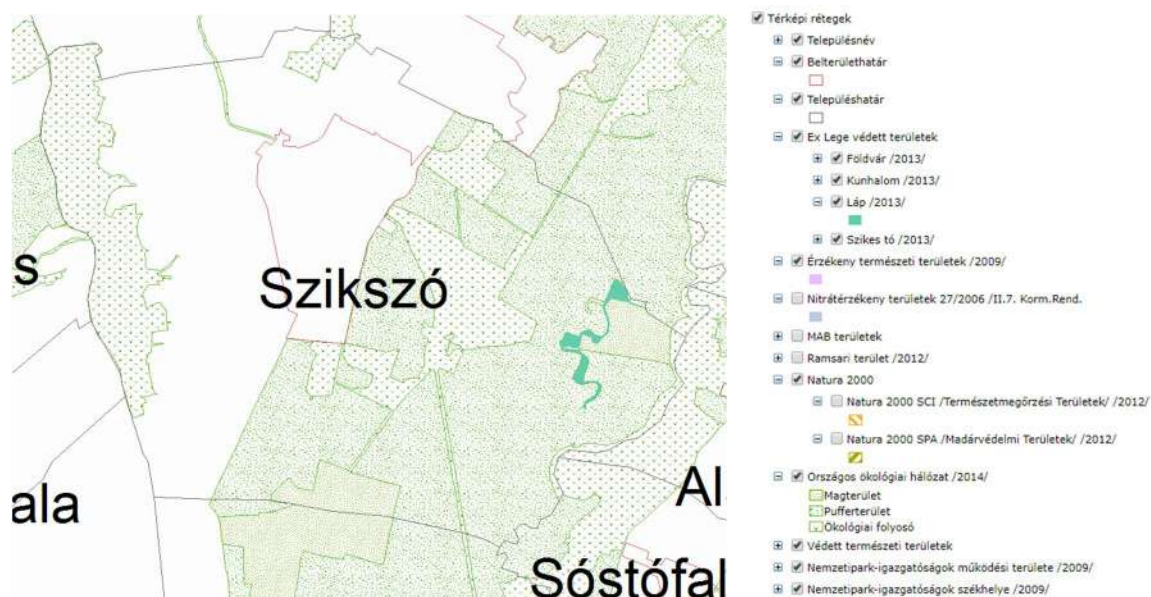

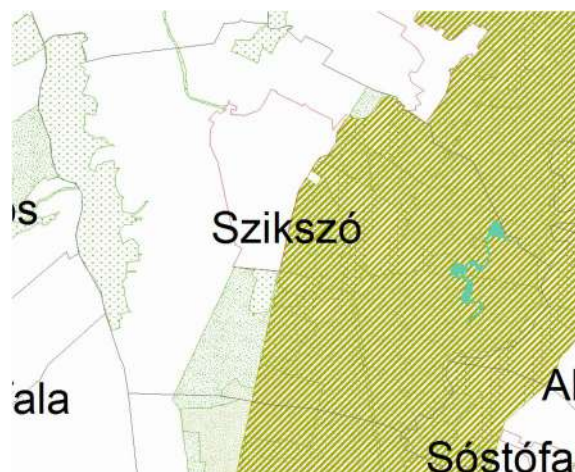
A város igazgatási határának K-része a Hernád folyó, a Vadászpatak és a vasútvonal közti része nagyvízi meder

Az országos ökológiai hálózat települést érintő területei:

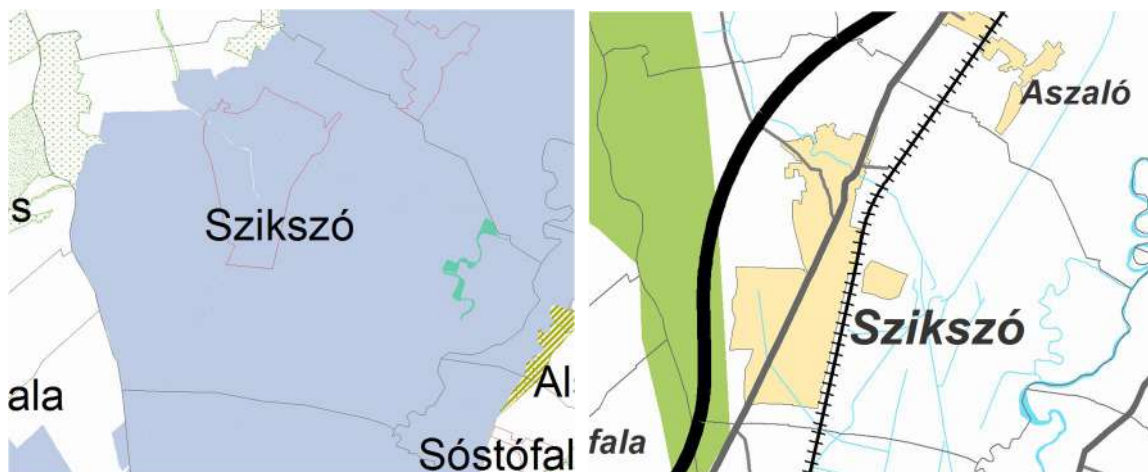
az országos főközlekedési út, a belterületi határvonal, valamint a közigazgatási határvonal által körbezárt keleti településrészek.

Natura 2000 SCI (természetmegőrzési)

Natura 2000 SPA (madárvédelmi) területek

Szikszó nitrátérzékeny területei

Térségi tájképvédelmi övezet területei

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye területrendezési terve a Szikszót nyugati irányból határoló Csereháti dombost a "tájképi szempontból érzékeny területek" közé sorolta.

d./ tájhasználat:

A 18. század folyamán a korábbi természeti csapások és háborús események ellenére a térség települései régi helyükön, a völgyperem árvízmentes teraszain néhány évtized alatt újjáélednek, Abaúj vármegye gazdasági tengelyét képezve. A vidéket a kezdetektől az agrártevékenység, a mezőgazdasági kultúra, mezőgazdasági tájhasználat jellemzi. Míg a Hernád-völgy öntéses, mezőségi talaján, a teraszfelszíneken elsősorban gabonaféléket termesztettek, addig a Cserehát kedvező, déli fekvésű dombjain nagy múltja van a szőlő- és gyümölcstermelésnek, valamint a borászatnak. A Hernád-ártér az állattenyésztés színtere volt: alapja a völgytalp gyeptakarója és a legeltetésre is alkalmas ártéri erdők alkották.

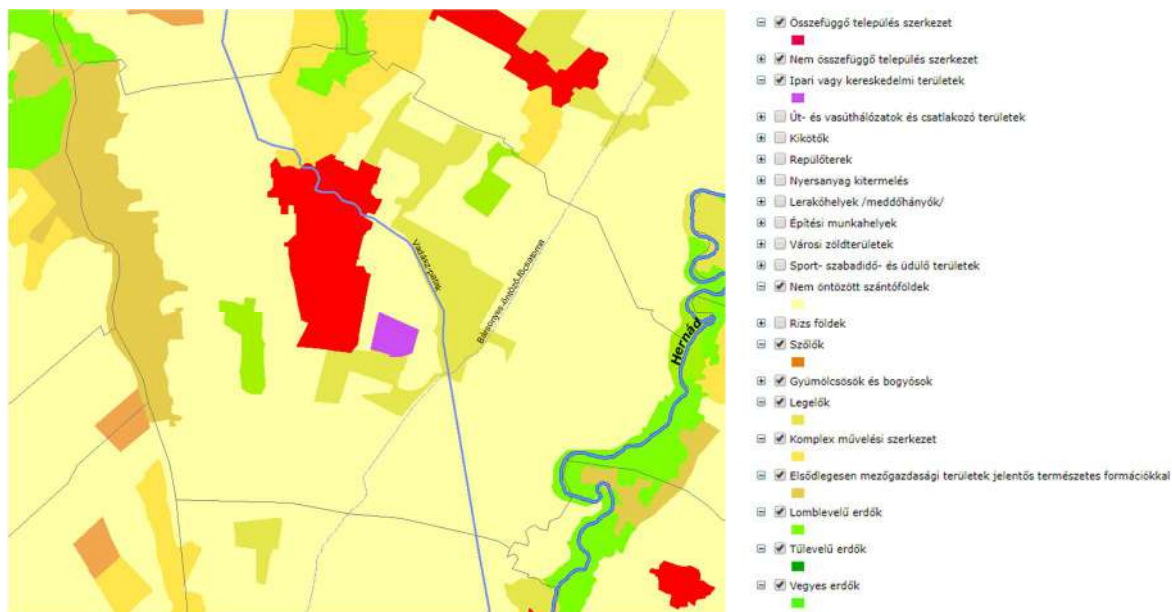
Az 1860-as Kassa és Miskolc közötti vasútvonal megépítését követően a két megyeközpont fejlődése felgyorsult, ezzel párhuzamosan a kisközpontok, mint Szikszó, Gönc és Encs jelentősége csökkent. A nagy mezőgazdasági nyersanyagigény azonban továbbra is konjunkturális helyzetet teremtett a Hernád-völgyi agrárium számára.

Az 1880-as években fellépő filoxéra járvány a Hernád völgyi települések szőlőültetvényeit szinte teljesen kipusztította. A tőke- és munkaerőhiány, a szőlőrekonstrukció csak részlegesen valósult meg. A településen a szőlőskertek helyét felszántották, a gyepföldek feltörésével és az erdők irtásával a szántóföldi gazdálkodást, vagy gyümölcstermeszt az árterületre is kiterjesztették.

A Hernád-völgyben a szántóföld térhódítását – az alföldi gyakorlattól eltérően – nem előzték meg folyószabályozó, ármentesítő és meliorációs munkák. A vízparti legelők miatt a kaszálórétek gazdag szénahozama az állattenyésztés továbbra is jellegadó ágazat maradt.

A 20. században a közeli nagyvárosi fogyasztópiac a zöldség- és primőráru-termelést, a kertgazdálkodást indukálta. Az 1920-as országhatár változás a térség történelmileg kialakult termelési és kereskedelmi kapcsolatait megváltoztatta. A század második felének modernizációs folyamatai a várost a miskolci agglomeráció részévé tették, a mezőgazdaságban dolgozók száma jelentősen lecsökkent, a parlagok növekedni kezdtek.

Szikszó területén az elmúlt évtizedek során a megyei és az országos helyzethez képest viszonylag kevesebb tájromboló beavatkozás történt. Nem épültek az egész tájegységek képét rontó gyárkémények, lakótelepek, nem létesültek külszíni bányák, stb.

tájhasználati jellemzők napjainkban

2./ a település szerkezete:

A város településszerkezeti változását a katonai felmérések jól mutatják

az I. katonai felmérés 1763-1787

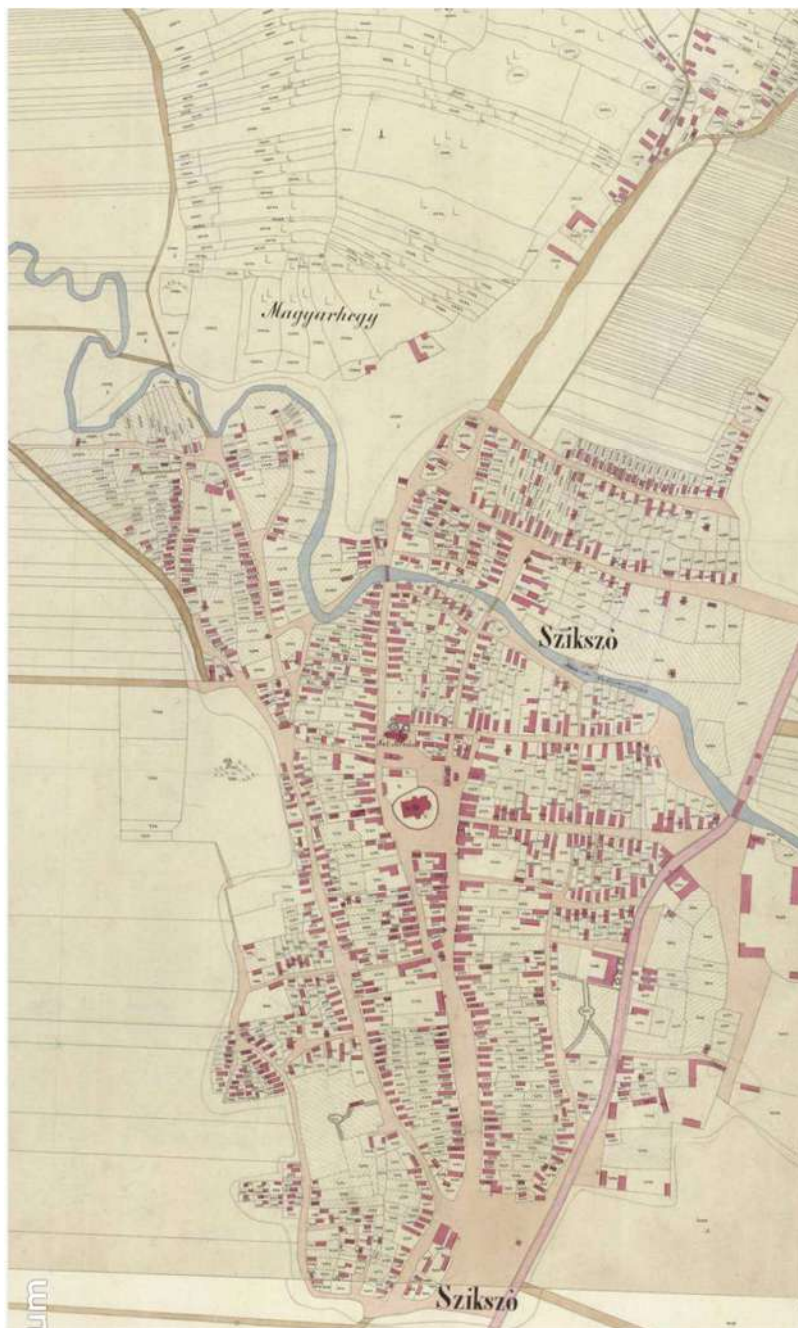
a II. katonai felmérés 1806-1869

a III. katonai felmérés 1869-1887

a IV. katonai felmérés 1941-ben

Szikszó 1867-ben

A város történeti településszerkeze az I-III. katonai felmérés időszaka alatt alig változott. A változást a Dózsa Gy. úttól Ny-ra eső területek beépítése jelentette a mai Lócsei és Munkácsi utakkal bezárólag.

A település területi fejlődése a II. világháborút követően indult meg. Ekkor épült be a település D-i része, a főközlekedési út két oldalán illetőleg a Kassai út É-i részén. a kórházzal szembeni területen.

A pinceterület viszont a IV . katonai felmérés időszakáig folyamatosan fejlődött, és két világháború közötti időszakra a Magyar hegy lábánál a Vadász patak kanyarulatáig beépült. Ez a terület gazdasági jellegének erősödésére utal.

Napjaink építészetét a területi növekedés helyet az átépítés jelenti. Új területek elsősorban a városi rangú intézmények és a gazdaság fejlesztés céljaira kerültek és kerülnek kijelölésre.

Történeti képek:

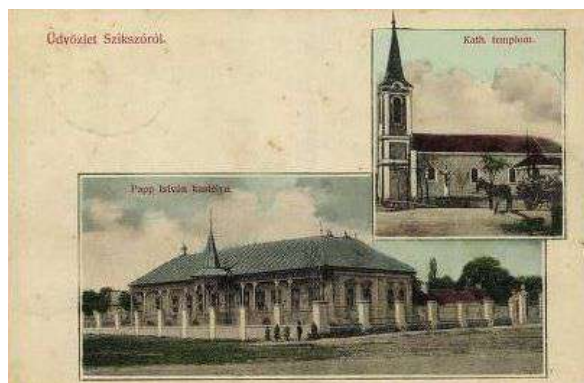
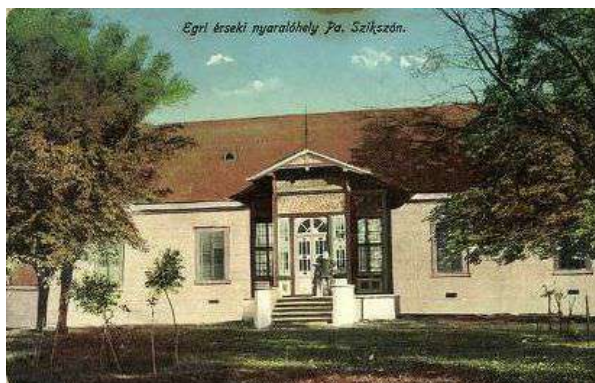
ref. templom a piactérrel

az egykori piactér környezete és a Rákóczi u. városközponti bevezető szakasza

A volt abaúji takarékpénztár és a megyeháza

egri érseki nyaraló és magánkastély

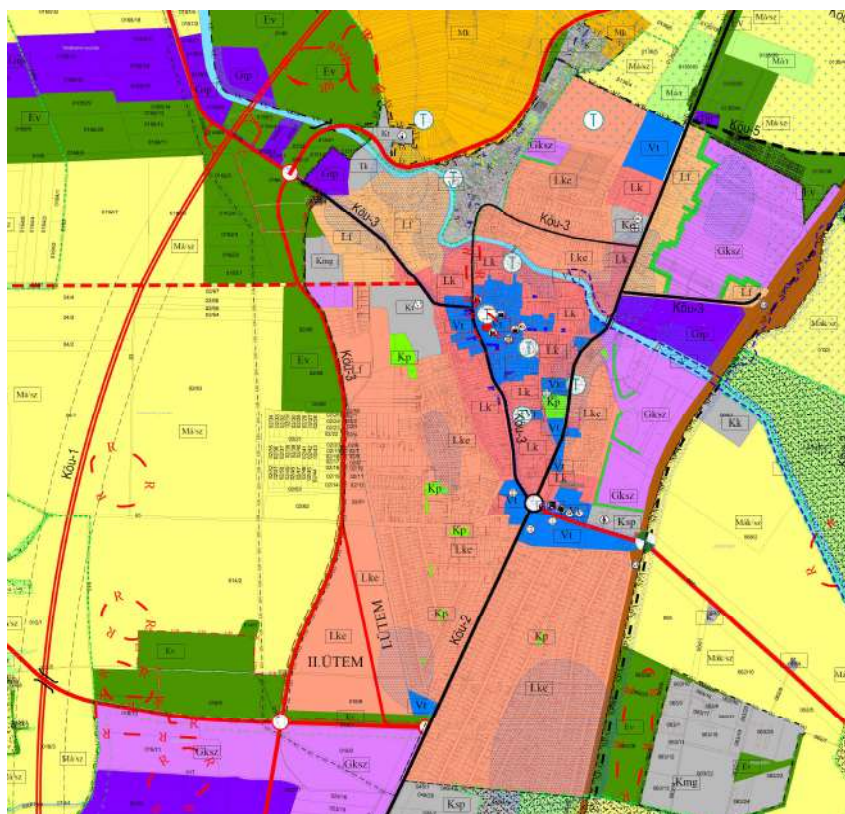
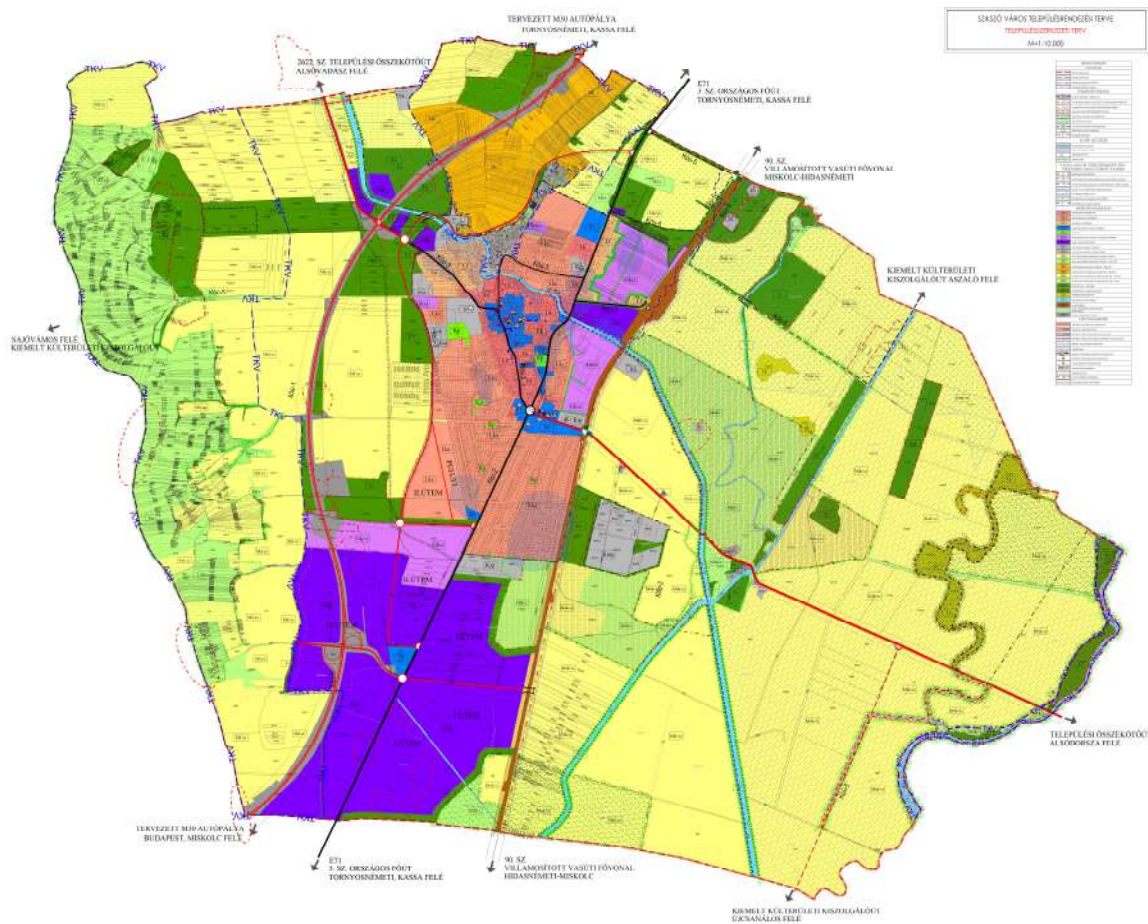

a Szociális Missziótársulat Bethánia otthona és a mai Kossuth út a piactéri rk. templommal

a főtér a volt megyeházával a mai városházával a volt megyeházával, háttérben a zsinagógával és a hajlítótház beépítéssel

3./ A város területi tagozódása a hatályos településrendezési terv szerint:

A város tervezett kül-, és belterületi területhasználata a hatályos településrendezési terv szerint

A történelem során a település területei az alábbi jól elkülöníthető karakterű területegységre tagolódnak:

- a./ Szikszó történeti városmagja és belvárosa
- b./ a városi déli részének új beépítésű területei
- c./ a pincefalu
- d./ gazdasági területek
- e./ zöldfelületek, zöldterületi intézmények

a./ Szikszó történeti városmagja és belvárosa:

Szikszó történeti városmagja Kassai út - Vadász patak – Poprádi - Dózsa Gy. utak által bezárt terület melynek belvárosi szakasza a történelmi főutak által határolt Rákóczi F. u. - Táncsics M. u. és a Kálvin tér közti terület melyekkel párhuzamos Dózsa Gy, illetve Hunyadi és Asztalos, valamint Kassai utak közötti keresztutcák elsősorban a Bolt és a Szt, Anna utak keresztborda úthálózati rendszert alkotnak. A kialakult úthálózat rendszere a településszerkezet sajátos karakterét adja.

A város főtere a műemléki védetség alatt álló ref. templom és az egykori átalakult funkcióval megújult piactér É-i területe és tágabb térsége

A belváros főtéri szakasza és a főtérbe becsatlakozó utak menti beépítés szalagtelken, jellemzően zártorú, vagy hézagosan zártorú kisvárosias karakterű hajlított házas beépítés F – F+1 – F+2 szintes szintmagassággal. A hajlított házas fejlődés mögött a XIX század második felében kibontakozó gazdasági fellendülés és a település hálózatban betöltött központi szerepkör miatti városiasodás áll, amelyik a falvakban és a mezővárosokban egy lassú polgárosodási folyamatot indított el.

a városi főtérre befutó utcák beépítése

A történeti városmag és környezetének beépítése:

- 1./ a főter és környezete zárt sorú, kisvárosias beépítésű építészeti karakter elemek, vegyes rendeltetésű, jellemzően közhasználatra szánt épületekkel.

városi főter

a főter É-i térfala

a főter D-i oldala a volt megyeháza épületével

Rákóczi úti és főtéri beépítés

Rákóczi úti beépítés

Pázmány P. téri utcakép

Pázmány P. téri, Bolt utcai utcakép

Bolt utca zárt sorú, hézagosan zárt sorú hajlított ház beépítése

- 2./ A csatlakozó utcák földszintes, földszint + emelet szintmagasságú zárt sorú, hézagosan zárt sorú kisvárosias, hajlított ház, utcavonallal párhuzamos gerincű nyereg tetős, jellemzően lakóépületekkel.

Bolt utca, Szt. Anna utca utcakép

Táncsics Mihály utca

a városközpont hajlított házas belvárosi és oldalhatáron álló beépítéssel

a városközpont légi felvétele

3./ Falusias karakterű lakóterületek:

A belvárost övező történeti területrészek beépítése szalagtelkes, oldalhatáron álló, jellemzően földszintes szintmagasságú megjelenéssel. A belvároshoz kapcsolódó történeti beépítés szalagtelkein az északkeleti magyar háztípus Sajótól keletre eső területein jellemző karakter jegyeket hordó felföldi hosszúházzal került beépítésre oldaltornáccal.

Dózsa Gy. u. 51.

Dózsa Gy. u. 49.

Rákóczi F. u. 53.

Rákóczi F. u. 66.

Dózsa Gy. úti utcakép

Liszt F. úti utcakép

4./ Átalakuló városközponti karakter

Hunyadi J. u. 38-40.

Hunyadi J. u. 44.

b./ A városi déli részének új beépítésű - kertvárosias karakterű - lakóterületei:

A két világháború közötti időszakban a magánereőből épített vidéki családi házak építészeti tipológiai szempontból nem hozott a korábbi időszakhoz képest változást, az építkezések a hagyományos stílusjegyek szerves folytonosságában valósulnak meg.

Építészeti karakterben megjelenő változást a második világháború utáni építészet hozott. A város ezen újonnan kialakított a városmagtól délre elhelyezkedő új beépítésű területein a mérnöki tervezés eredményeképpen szabályos, geometriai formát mutató tömbökben kertvárosias jellegű, közel azonos nagyságú telekhossz a jellemző. A mezőgazdaság erőszakos kollektivizálása, a parasztság vezető rétegeinek szétzúzása és a lakó- és munkahely szétválasztásának erőltetése ezen új területen a sátoztetős szabadon álló családi ház típus gyors elterjedésének kedvezett.

Munkácsi úti ikerházas beépítésű utcakép

Kassai út 20.

Kassai út 18.

Kassai út 5.

Kassai út 9.

új beépítésű lakóterület a város déli részén

Napjainkban a város legfiatalabb részein (elsősorban a város déli részén) az épületek nagy része a kor igényeihez igazodva tetőtérrel, olykor emeleti szinttel rendelkezik. Előkert a régi

épületek egy részénél nincs, itt a lakóházak közvetlenül az utca vonalára épültek. Az újonnan beépített tömbökben már az előírt előkert, oldalkert alkalmazására került sor. Lakóházak esetében a szabadon álló beépítési mód a jellemző.

Deák F. úti utcakép

Radnóti M. úti utcakép

Mészáros L. úti utcakép

Napjaink építészeti karaktere:

Rákóczi u. 43.

Kassai u.

Kassai úti társasházak

Pincés karakterű terület:

A pinceterület sajátosan, a történeti fejlődés során kialakult szőlőhegyi gazdálkodás jellegzetességeit, karakterét, léptékét őrzi, a látvány mind a hegy felé, mind a hegyről lefelé tekintve kiegyensúlyozott, harmonikus. Az úthálózat térbeli elhelyezkedésének jellegzetes karakterelemein túl további jellegzetessége az úthálózati rendszer keskeny volta.

A keskeny kis utcák és közök is mutatják, hogy az alapvető funkció nem lakóterületi jellegű volt, a terület csak az legutóbbi időkben alakult át vegyes használatú területté. A tömbök szinte mindegyike egy teleksor mélységű, így minden beépített terület egységhez külön feltárási út szolgál, ennek ellenére a keskeny 4-5 méter széles utcák azonban nem keltik a zsúfoltság érzését, mivel sűrűn teresedésekkel tagoltak. A jellegzetes úthálózati és térstruktúrához jellegzetes beépítési struktúra tartozik.

A földszintes keskeny épületek fésűsen helyezkednek el a keskeny utcák mentén, a teresedések és terepemelkedésekkel tagolt területen belül hangulatos, jó látképű utcaképet adnak. Ez a sűrű, útkereszteződésekkel teresedésekkel tagolt úthálózati és tömbrendszer adja a Magyar-hegyi Pincefalu legjellegzetesebb települési karakterét, a dombra főlhúzódó léptékben azonos beépítésekkel.

a pincefalu úthálózata és kiterjedése

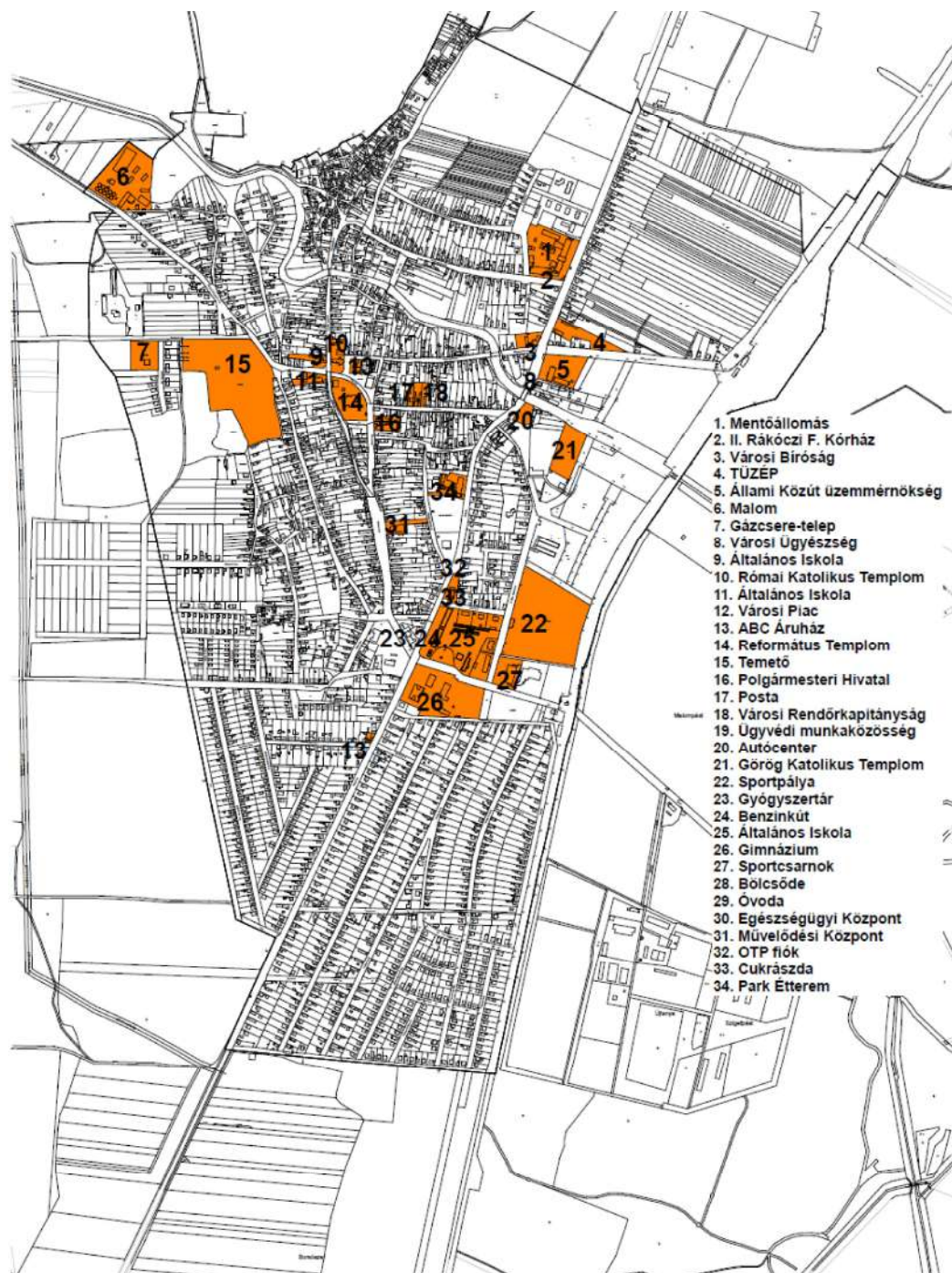
A terület fotódokumentációja:

d./ intézményi területek:

A város intézményterületei a település központjában és az újonnan épült részein, elszórtan találhatóak. A település központjában koncentrálódnak a fontosabb kereskedelmi és szolgáltató funkciók. Az egyes intézmények (pl: templomok, óvodák), ipari jellegű épületek, kereskedelmi épületek esetében a szabadon álló beépítési mód jellemző

a város intézményterületei a városközpontban helyezkedtek el.

e./ Gazdasági területek:

A SZATEV bezárásával az alsóvadászi út menti iparterülete hanyatlása után Szikszó gazdasági területe jellemzően zöldmezős beruházként a város déli részén a Hell cégcsoport iparfejlesztése kapcsán irányt, követendő példát mutató korszerű, modern vonalú építészeti arculattal alakult ki. A terület további fejlesztése a város gazdaság fejlesztésének egyik célterülete.

Az alkalmazott építészet jellemzői igényes forma, modern vonalú tömeg, korszerű anyag és színhasználat, igényes ipari környezet.

A város másik gazdasági célterülete a vasútvonal melletti szabad területek, a volt vásártér beépítése és a meglévő gazdasági területek korszerűsítése, ahol a fenti arcukat megjelenítése kívánatos.

modern ipari épületek

átalakuló területek új gazdasági épületekkel

a múlt gazdasági épületei

f./ Zöldterületi intézmények, közparkok

A zöldfelületi rendszer elemei között térbeli helyzetük szerint megkülönböztetünk sávós, vonalas és szigetes helyzetű zöldterületeket. *Vonalas* helyzetű zöldterületek az utcai zóldsávok, valamint a Vadász patakot kísérő zöldterületek. *Sávós* helyzetű zöldterületek a telkes lakóterületek zöldterületei. *Szigetes* helyzetű zöldterületek a közparkok, közkertek, tömbtelkes lakóterületek, zöldterületi jellegű különleges területek, jelentős zöldterülettel rendelkező oktatási, egészségügyi és egyéb intézmények zöldterületei. Használatuk módja szerint megkülönböztetünk korlátlan és korlátozott közhasználatú zöldterületeket, illetve a közhasználat elől elzárt zöldfelületeket.

Közparkok: A város eredetileg mezőváros volt, az idők során ennek megfelelően kialakuló keskeny és mély telkek rendszere jellemzi, az átmenő telkek megosztása a mai napig meghatározója a település kataszteri állapotának, ettől csak a topográfiai adottságok miatt történik eltérés. Az ennek következtében kialakuló besűrűsödés a városközpont szűkebb területén kívüli gyűrűben tetten érhető. Szikszo történelmi magját a XIV. századi, támpilléres, gótikus református templom határozza meg magas tornyával és lóréses körítő falával, ami a város központi helye. Tovább erősíti ezt a szerepet a mellette kialakuló egykori

vásártér, ma főter funkció. Körülötte alakult ki fokozatosan az időben a hajdani mezőváros történeti városmagja. A főter (Kálvin tér) igényesen felújított városi köztér, a parkosított és burkolt felületek aránya a használatnak megfelelő. A tér déli, a háborús emlékmű körüli része 60%-os lombkorona-fedettséggel, koros dísfákkal. Az újabb építésű térrészben kisebb gömbkoronájú fák alkotják a lombkoronaszintet, amik kellemes térérzetet nyújtanak. Szép és fenntartási szempontból is megfelelő virág- és cserjefelületek törik meg az igényes díszburkolatot.

a városi főter

igényes közterület az országos főút mellett

A Bethániakert a város részére jelentős zöldterületi tartalékkal rendelkezik

Utcai zöldsávok: A szűk, vonalvezetésű kis utcák a régi városmagban nagyon hangulatosak, de útfásításra csak rövid szakaszokon alkalmasak. Az úttest és a kerítések közötti sávból a nyílt vízelvezető árok, valamint a légvezetékek is sok helyet foglalnak el. A városon áthaladó 3-as út, a vasútállomásra vezető Mátyás király utca, valamint a II. Rákóczi Ferenc utca rendelkezik szélesebb zöldsávval, ahol nyírott sövények, csonkolt koronájú akác fasorok, valamint nagyobb díszfák (platán, vadgesztenye, juhar, hárs, valamint a helyi védettség alatt álló óriás szürke nyár) egyaránt megtalálhatóak.

Zöldfelületi jellegű különleges területek: A város temetője főleg a bejárati részhez közeli területen a kerítések mentén gazdagon fásított, fenyőkkel és lombos fakkal egyaránt. A sírok közötti felület gyeperes, sok sír mellé ültettek örökzöldeket, helyenként fát, ami valódi zöldfelületi elemmé teszi a temetőkeretet.

Az izraelita lezárt, fallal körülvett emléktemető a város ÉNy-i részén található

A másik zöldfelületi jellegű terület a gyeperes sportpálya a település keleti szélén.

Zöldfelülettel rendelkező intézmények: Mára az oktatási funkció a város déli részébe települt. Az óvoda és bölcsőde, valamint az általános iskola kertje egyaránt szépen parkosított, lombkorona-fedettségük 50%-os.

4./ Értékek:

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (Kr.) 2. § 9a. pontja szerint:

„9a. *településkarakter:* az épített és a természeti környezet településképi jellemzőinek összessége, így a természetes környezet, a település megjelenése a tájban, a településszerkezet, a jellegzetes épülettípus, a tömegformálás, a homlokzati kialakítás, az anyaghasználat és növényzet”

(Kr.) 2. § 9b. pontja szerint:

„9b. *településkép*: a település vagy településrész épített és természeti környezetének vizuális megjelenése”

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény szerint a településkép védelme „... a település vagy településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének – az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembevételével történő – megőrzését vagy kialakítását jelenti.”

(Kr.) 2. § 9c. pontja szerint:

„9c. *településképi szempontból meghatározó terület*: jellegzetes, értékes, hagyományt őrző építészeti arculatot, településkaraktert hordozó vagy meghatározó település, vagy egy település ilyen jellemzőkkel bíró lehatárolható településrésze”

A fogalommagyarázatot kiegészítve településképnek tekintjük azt a látványt, amelyet a település felé tekintve a domborzat, az épületek és a növényzet összessége ad ki. A településkép nem állandó, külső tényezők (pl. évszakok) és a lakosok folyamatosan alakíthatják, változtathatják akár kedvező, akár kedvezőtlen irányba.

Településképi szempontból meghatározó terület három különböző lehatárolás halmazaként fogható fel:

- a./ A meghatározó területek közé elsősorban be kell sorolni valamennyi művi és természeti értéket, amely védettsége okán olyan minőséget hordoz, amely miatt méltán tartható meghatározónak. A műemléki, régészeti értékek mellett a természeti elemek alkotják ezt a kategóriát, amely területeket a településkép védelméről szóló 2016. évi LXIV. törvény településképi szempontból kiemelt területként definiál.
- b./ A történeti települési terület, amely a Második Katonai Felmérés térképein már települési térségként jelenik meg. Ez képviseli azt a településmagot, amely köré a mai település kiépült, ennek szerkezete mutat hagyományos utcavonalak közé szerveződő tömbstruktúrát, melyen belül az egykori telekszerkezet is kirajzolódik. Magyarországi viszonylatban településeink döntő többségénél ez az alap ma is kimutatható.
- c./ A harmadik szint egy településen áthaladó szemszögéből vizsgálja a látványt. Ami számára feltárul, azt azonosítja a településsel. Kiemelt szerepet kapnak a látványban az ún. településkapuk. Ezek azok a pontok, ahol a települési szövetbe belép a látogató, és a váltás nyomán az első benyomásokat megszerzi. Attól függően, hogy gépkocsival, gyalog, kerékpárral, vonattal, vagy hajóval érkezünk, más-más szerepe van a vonal-mentiségnek és a pontszerűségnek. Míg a vonattal érkező számára csak az állomáson tudatosul, hogy megérkezett, addig a személygépkocsival utazó már a várostáblától kezdve tisztában van azzal, hogy hol jár. A közismert városokról az ember fejében él egy kép, amelyik a látnivalókat mutatja, a város azonban nem csak ebből áll. A látnivalók által ismert képet árnyalja az út során megszerzett ismeret, ami a várost éppúgy meghatározza, mint védett értékei. Kitüntetett szerepe van tehát az áthaladók útvonalainak, és ezért kell ezekre, az utakat szegélyező ingatlanok arculatára odafigyelni.

I./ TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

A településképi szempontból meghatározó építészeti értékeket a műemlékek és régészeti lelőhelyek mellett a helyi művi értékek és a történelmi múltjuk vagy térbeli elhelyezkedésük folytán kiemelkedő területek alkotják.

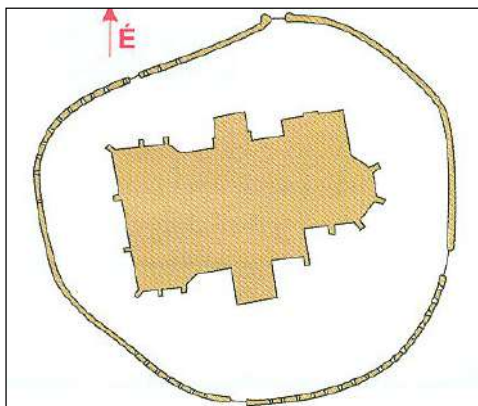
a./ Műemléki értékek:

azonosító: 3203

törzsszám: 1113

Ref. templom, gótikus, 14-15. sz. Belső kiképzése 1823-ból. Lőréses erődfala a 15-16. sz.-ból. Szabadon álló, egy homlokzati tornyos, nagyméretű templom, kerítőfallal, keletelt, Északról és Délről bejárati előterek nyílnak. Bejáratai a déli oldalon illetve a torony alatt nyílnak. Szentélye a nyolcszög három oldalával záródik, tornya a hajó nyugati végén emelkedik szintjein csúcsíves ablakok. Alatta nagyméretű csúcsíves bejárati előtér (nyitott) benne késő gótikus kőkeret alatt nyílik a bejárat. Tornya nem ugrik ki homlokzatból, de két oldalán 1-1 toldalék szélesíti a hajót. A hajóhoz északról és délről bejárati terem csatlakozik. A hajótól keskenyebb szentélye polygonális záródású ablakai körben támpillérek között nyílnak, északról nagyméretű sekrestye és a hajót különálló gerincvonalú nyeregtető fedi. Lőréses kerítőfala szabálytalan alaprajzú.

A templom és a körítő falának alaprajza és archív képe

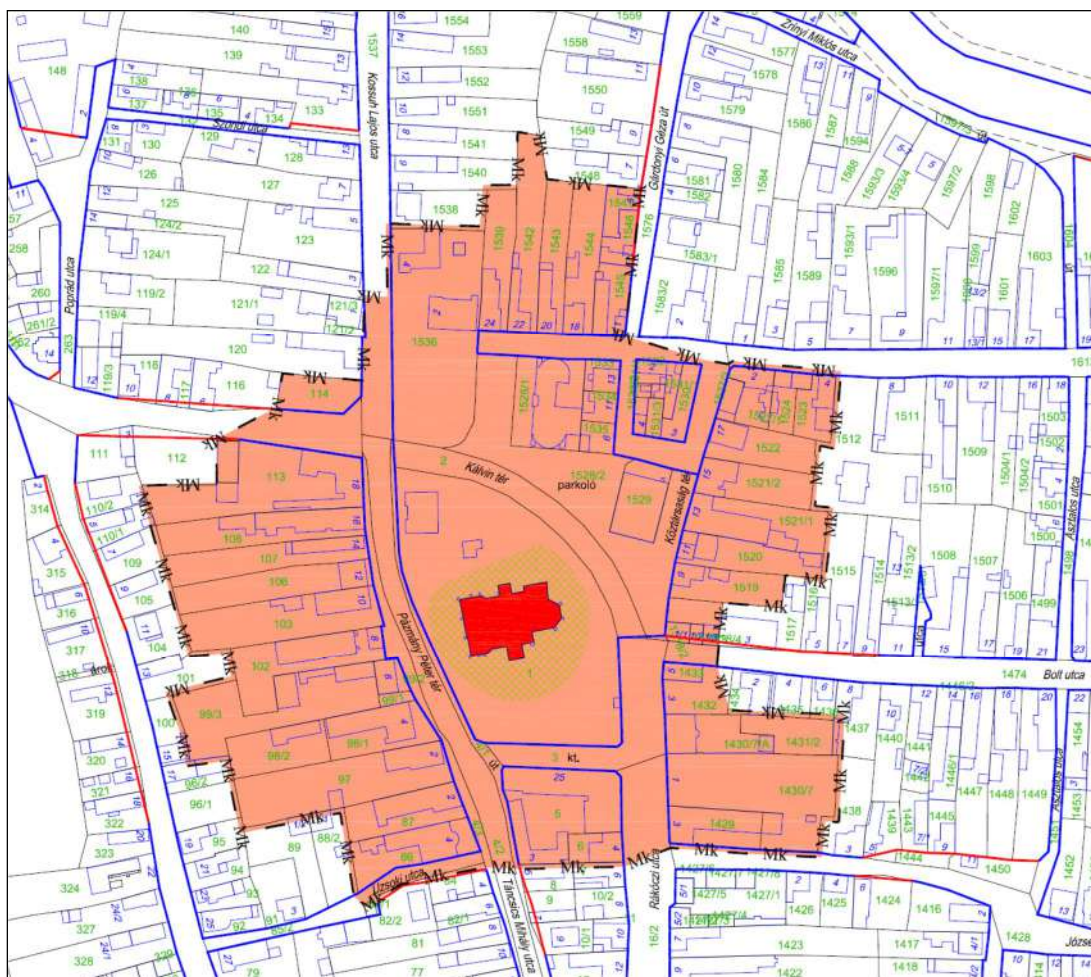
a templom archív képeken

b./ Műemléki környezet:

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló kormányrendelet 496/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet 40. § (1) bekezdése szerint:

„40. § (1) Műemléki környezetnek minősülnek

- a) a - (3) bekezdés szerinti kivétellel - műemlékkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos telkek, a kapcsolódó közterületszakaszok és a közterületszakaszokkal határos ingatlanok, amelyek a Kötv. 71. § (1) bekezdés d) pontja szerinti központi, közhiteles nyilvántartásban (a továbbiakban: nyilvántartás) szerepelnek vagy
- b) a védettségről szóló döntésben ettől eltérően kijelölt ingatlanok.”

Kijelölt műemléki környezet

Műemléki környezet helyrajzi számok szerint:

település neve	helyrajzi szám	védetség jogi jellege	Törzsszám [Azonosító]	védeett örökségi érték neve
Szikszó	1	műemlék	1113 [3203]	Ref. templom
Szikszó	102	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	103	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	106	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	107	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete

Szikszó Településképi Arculati Kézikönyv

Szikszó	108	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	113	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1430/1	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1430/2	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1430/3	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1431/1	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1432	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1474	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1518/2	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1519	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1520	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1528/1	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1528/2	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1529	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	1536	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	16/2	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	3	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	4/1	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	4/2	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	4/3	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	5	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	97	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	98/1	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	99/1	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
Szikszó	99/2	műemléki környezet	1113 [23129]	Ref.templom ex-lege műemléki környezete

c./ Régészeti lelőhelyek:

település neve	helyrajzi szám	védettség jogi jellege	Törzsszám [Azonosító]	védett örökségi érték neve
Szikszó	012/1	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	012/2	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	0122/1	régészeti lelőhely	16805	Vadász-patak partja
Szikszó	013	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	014/2	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	0146	régészeti lelőhely	32221	Bercel
Szikszó	0149	régészeti lelőhely	32221	Bercel
Szikszó	015	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	016/10	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	016/11	régészeti lelőhely	43728 84933	Gémeskúti-nyomás Alszer I./Gémeskúti nyomás
Szikszó	016/9	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	017	régészeti lelőhely	43728 84933	Gémeskúti-nyomás Alszer I./Gémeskúti nyomás
Szikszó	018/3	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	018/4	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	018/5	régészeti	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	02/63		84937	Gémes-kúti nyomás
Szikszó	020	régészeti lelőhely	43728	Gémeskúti-nyomás
Szikszó	021	régészeti lelőhely	43728 91651	Gémeskúti-nyomás Heling
Szikszó	022	régészeti lelőhely	43728 91651	Gémeskúti-nyomás Heling
Szikszó	023/10	régészeti lelőhely	91651	Heling
Szikszó	023/11	régészeti lelőhely	91651	Heling
Szikszó	023/3	régészeti lelőhely	43728 84933	Gémeskúti-nyomás Alszer I./Gémeskúti nyomás
Szikszó	023/4	régészeti lelőhely	84933	Alszer I./Gémeskúti nyomás
Szikszó	023/9	régészeti lelőhely	43728 84933	Gémeskúti-nyomás Alszer I./Gémeskúti nyomás

Szikszó	024/3	régészeti lelőhely	91651	Heling
Szikszó	026/1	régészeti lelőhely	91649 91651	Kövecses II. Heling
Szikszó	026/3	régészeti lelőhely	91649 91651	Kövecses II. Heling
Szikszó	026/4	régészeti lelőhely	91651	Heling
Szikszó	026/5	régészeti lelőhely	91649 91651	Kövecses II. Heling
Szikszó	026/5	régészeti lelőhely	91649 91651	Kövecses II. Heling
Szikszó	026/6	régészeti lelőhely	84931	Borsó-szer
Szikszó	028	régészeti lelőhely	91651	Heling
Szikszó	029/1	régészeti lelőhely	85721 91651	Kövecses Heling
Szikszó	03	régészeti lelőhely	84937	Gémes-kúti nyomás
Szikszó	034	régészeti lelőhely	85719 85721	Szikszói-hegy Kövecses
Szikszó	035/1	régészeti lelőhely	85723 91649	Borsószer Kövecses II.
Szikszó	035/2	régészeti lelőhely	85723	Borsószer
Szikszó	035/3	régészeti lelőhely	85723	Borsószer
Szikszó	037/1	régészeti lelőhely	91649	Kövecses II.
Szikszó	037/2	régészeti lelőhely	91649	Kövecses II.
Szikszó	037/3	régészeti lelőhely	91649	Kövecses II.
Szikszó	037/4	régészeti lelőhely	91649	Kövecses II.
Szikszó	037/5	régészeti lelőhely	91649	Kövecses II.
Szikszó	038	régészeti lelőhely	91649	Kövecses II.
Szikszó	04/1	régészeti lelőhely	84937	Gémes-kúti nyomás
Szikszó	040	régészeti lelőhely	84931	Borsó-szer
Szikszó	041	régészeti lelőhely	84931	Borsó-szer
Szikszó	042	régészeti lelőhely	84931	Borsó-szer
Szikszó	044	régészeti lelőhely	84931	Borsó-szer
Szikszó	047	régészeti lelőhely	81083 92271	Hell Ring 1. lh. Hell és a vasút között

Szikszó	048	régészeti lelőhely	81083 92271	Hell Ring 1. lh. Hell és a vasút között
Szikszó	049/4	régészeti lelőhely	81083	Hell Ring 1. lh.
Szikszó	050/2	régészeti lelőhely	81083 81085	Hell Ring 1. lh. Hell Ring 2. lh.
Szikszó	050/2	régészeti lelőhely	81083 81085	Hell Ring 1. lh. Hell Ring 2. lh.
Szikszó	051/3	régészeti lelőhely	81083 81085	Hell Ring 1. lh. Hell Ring 2. lh.
Szikszó	051/5	régészeti lelőhely	81083	Hell Ring 1. lh.
Szikszó	056	régészeti lelőhely	81083	Hell Ring 1. lh.
Szikszó	063/26	régészeti lelőhely	16862	Vásártér-vasúti megálló
Szikszó	063/27	régészeti lelőhely	16862	Vásártér-vasúti megálló
Szikszó	063/28	régészeti lelőhely	16862	Vásártér-vasúti megálló
Szikszó	068/2	régészeti lelőhely	16805	Vadász-patak partja
Szikszó	071	régészeti lelőhely	16805	Vadász-patak partja
Szikszó	072	régészeti lelőhely	32214	Sziget-pást
Szikszó	073	régészeti lelőhely	32214	Sziget-pást
Szikszó	114	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	120	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	121/2	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	121/3	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	122	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	123	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	127	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	128	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	132	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	133	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	139	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca

Szikszó Településképi Arculati Kézikönyv

Szikszó	140	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	141	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	142	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	143	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	144	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	145	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	146	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1536	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1537	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1538	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1540	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1541	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1551	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1552	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1553	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1554	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1555/1	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1555/2	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1561	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1562	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1565	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1566	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	1575	régészeti lelőhely	16804	Kossuth Lajos utca
Szikszó	2	régészeti lelőhely	35626	Református templom
Szikszó	2633	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2634	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy

Szikszó Településképi Arculati Kézikönyv

Szikszó	2637	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2637	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2653	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2663	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2666	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2677	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2678	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2683	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2685/1	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2686	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2687	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2689	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2693	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2694	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2695	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2696	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2697	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2698	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2699	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2700/1	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2700/2	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2701/1	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2701/2	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2702	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2705	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2706	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy

Szikszó Településképi Arculati Kézikönyv

Szikszó	2709	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2710/2	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2713	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2714	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2721	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2722	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	2725/1	régészeti lelőhely	85719	Szikszói-hegy
Szikszó	1	régészeti lelőhely	35626	Református templom
Szikszó	4144	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4205	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4207	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4209	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4210	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4285	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4286/1	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4286/2	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4286/3	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4286/5	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4286/6	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4287/1	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4287/2	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4288	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4289	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4290	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4291	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4292	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy

Szikszó Településképi Arculati Kézikönyv

Szikszó	4293	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4294	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4295	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4296	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4297	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4298	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/10	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/11	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/12	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/13	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/14	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/15	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/16	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/17	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/3	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/4	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/5	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/6	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/7	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/8	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	4303/9	régészeti lelőhely	91653	Szőlőhegy
Szikszó	6300	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6304	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6305	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6306	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6307	régészeti lelőhely	85721	Kövecses

Szikszó Településképi Arculati Kézikönyv

Szikszó	6309	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6310	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6312	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6313	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6314	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6317	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6321	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6322/1	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6322/2	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6323	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6324/1	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6324/2	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6329	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6330	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6331	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6341	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6346	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6348	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6349	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6354	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6355	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6356/1	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6356/3	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6361	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6362	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6363	régészeti lelőhely	85721	Kövecses

Szikszó	6364	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6365/1	régészeti lelőhely	85721	Kövecses
Szikszó	6365/2	régészeti lelőhely	85721	Kövecses

d./ Tájértékek:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) bekezdése szerint „egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van”

A definíció lényeges eleme, hogy mind a természeti jellegű, mind az emberi tevékenységgel létrehozott (művi vagy épített) tájalkotó elemek is egyedi tájértéknek minősíthetők.

Az Aggteleki Nemzeti Park adatszolgáltatása alapján nyilvántartott tájértékek:

- Református templom
- Rákóczi Zsigmond emléktábla
- Volt vármegye háza
- Petőfi Sándor művelődési központ
- volt algimnázium épülete
- 1848-as és 1956-os emlékoszlop
- Bethánia épületgyűttes és kert
- Kanadai nyárfa
- artézi kút
- zsidótemető
- Pannóniai rétegek feltárása
- Magyar-hegyi pincesor
- Mária szobor
- Régi vízimalom maradványai
- néprajzi gyűjtemény
- szikes lapos

Az Egyedi tájértékek kataszterezését rögzítő MSZ 20381: 2009 szabvány az egyedi tájértékeket az alábbi három főtípusba sorolja:

1./ kultúrtörténeti egyedi tájértékek;

- Településsel (közlekedéssel, termeléssel, egyéb emberi tevékenységgel) kapcsolatos egyedi tájérték
- Mindennapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás
- Kastély, kúria

2./ természeti egyedi tájértékek;

3./ tájképi egyedi tájértékek.

II./ Kultúrtörténeti egyedi tájértékek:

II.1/ Helyi építészeti értékek:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII törvény 57. § (1) bekezdése alapján:

„57. § (1) Az építészeti örökségnek azok az elemei, amelyek értékük alapján a 56. § szerint nem részesülnek országos egyedi műemléki védelemben, de a sajátos

megjelenésüknél, jellegzetességüknél, településképi vagy településszerkezeti értéküknél fogva a térség, illetőleg a település szempontjából kiemelkedőek, hagyományt őriznek, az ott élt emberek és közösségek munkáját és kultúráját híven tükrözik, a helyi építészeti örökség részét képezik.”

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (Kr.) 2. § 2a. pontja szerint:

„2a. *helyi építészeti örökség*: a település múltja szempontjából meghatározó építészeti örökség”

A./ Helyi településszerkezeti értékek:

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 496/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet (R.) 68. § (2) bekezdés c) pontja szerint:

„(2) c) Az örökségvédelmi hatástanulmány kidolgozása során településképi rendelet helyi védelmi előírásainak meghatározásához a 12. melléklet 1. pont d) alpontjában meghatározott értékleltárt teljeskörűen a tervezés alá vont terület és a tervezett rendezési cél által megkövetelt mértékben kell elkészíteni.”

A R. 12. melléklet 2.d) pontja szerint:

„2.d) A helyi építészeti örökség települési értékleltára, amely értékkataszterben az önkormányzati főépítész által meghatározottak szerint tartalmazza a helyi építészeti örökség országos vagy helyi védelemre méltó elemeit:

- da)* településszerkezetet, (a település területén megtalálható fő elemek és funkciók, azok morfológiája (kompakt, vagy szétterült, egy- vagy többközpontú), az egyes területek kor szerinti tagoltsága (középkori, háború utáni stb.), a fontosabb funkciók (kereskedelmi, lakás, ipari, rekreációs stb.), társadalmi eloszlás és szerveződés (szegény és elhagyott területek, dzsentrifikált területek, stb. területek), valamint a közlekedési és kommunikációs tengelyek főbb jellemzői szerint (úthálózat, tömegközlekedési rendszer)
- db)* telekstruktúrát és az utcavonal-vezetést, (A történeti településszerkezet történeti utcahálózatával meghatározott, vagy külterületi megőrződött telekformák rendszere, amely meghatározó a település morfológiai megjelenésében)
- dc)* utcaképet vagy utcakép részletet,
- dd)* településkarakter elemeket, (a településre, illetve annak bizonyos részeire tipikusan jellemző úthálózat és térformáció szövevény, telekszerkezet, beépítési mód, térbeliség – morfológiai sajátosságok – együttthatásaként megjelenő sajátos jelleg, mely az idő folyamán folyamatos kiegészítések egymásra rétegződésével formálódott, alakult, s jött létre)
- de)* építményrészletet vagy az alkalmazott anyaghasználatot, tömegformálást, homlokzati kialakítást,
- df)* táj- és kertépítészeti alkotást, egyedi tájértéket, növényzetet,
- dg)* szobrot, képzőművészeti alkotást, utcabútort.”

B. / Helyi egyedi értékek:

Szikszó Város Önkormányzat Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 20/2011. (X. 31.) önkormányzati rendeletének 43. § (2) bekezdése és 2. számú melléklete megállapítja a helyi védelem egyedi és területi elemeit.

A hivatkozott helyi rendelet szerinti helyi védelem elemei:

1. Helyi egyedi építészeti érték: a 20/2011. (X. 31.) önkormányzati rendelet (HÉSZ) szerint

a) Városközpont

Hunyady-Csáky kastély eredeti épülete

1. Bethánia kastély Kassai út hrsz.: 1402/9

Az 1700-ban épült kastély a Perényi bárók, majd az Eszterházyak birtokában volt. a vármegye 1848-49-ben, miután Schlick megszállotta Kassát, itt tartotta üléseit. 1860-ban a gróf Csáky család tulajdonába került a kastély, utolsó tulajdonosa gróf Hunyady Lászlóné, Csáky Sarolta grófnő, aki végrendeletében egy olyan társaságnak ajánlotta, amely hajlandó leányneveléssel foglalkozni, és tanítja a szikszói gyerekeket. Az épületet Orsolya-rend apácái vették birtokukba, majd 1909-től a missziós nővérekhez került. 1952-ben államosították. Felújítás után a földszintes épületre egy második szintet emeltek.

Tulajdonosa a budapesti Farkas Edit által 1903-ban alapított Szociális Misszió Társulat az épületben 80 fős óvodát és 70 fős öregek szociális otthonát üzemeltet. 1783-ban II. József Kassára menet itt szállt meg egy éjszakára és fogadta Abaúj vármegye üdvözlő küldöttségét.

a kastély kerítése és kapui

2. Bethánia kastély - kápolna Kassai út hrsz.:1402/2

1909-ben kápolnát építettek a kastélyhoz, amelyet Kratzman Ede festett üvegei, Madarassy Erzsébet és Ellmann Anna oltárképe és egy orosz ikon díszít.

3. Lakóház Rákóczi utca 24.sz. hrsz.: 53/3/4/5 volt kaszinó és iparoskör épülete

4. Rákóczi utca 20. hrsz.: 61 volt oktatási-nevelési épület

5. Pázmány Péter tér 4. hrsz.: 98/1 volt bank épülete egykor és ma

6. Pázmány Péter tér 18. hrsz.:113 volt ref. algimnázium

A megrongálódott régi (talán XVI. századi) iskola helyén 1828-ban kezdték építeni. 1870-ig algimnázium volt. Keletre néző homlokzatának közepén kis háromszögű timpanon ugrik ki, felette kis toronnyal.

7. Rákóczi utca 13. hrsz.: 1420 Lakóépület

8. Kálvin tér 1. hrsz.: 1430/7 Polgármesteri Hivatal

9. Bolt utca 40. hrsz.: 1473/1/-8 Turul Étterem

10. Lakóépület, üzlet Rákóczi utca 15. hrsz.: 1396/5/6 volt takarékszövetkezet

11. Bíróság épülete Kassai út 31. hrsz.: 1754

12. Lakóház Szent Anna utca 11. hrsz.: 1597/1

13. Takarékszövetkezet, üzlet Bolt utca 11. hrsz.: 1513/1

14. Posta Bolt utca 15. hrsz.: 1508

15. volt Rendőrség épülete, jelenleg művese állomás Bolt utca 21. hrsz.: 1499

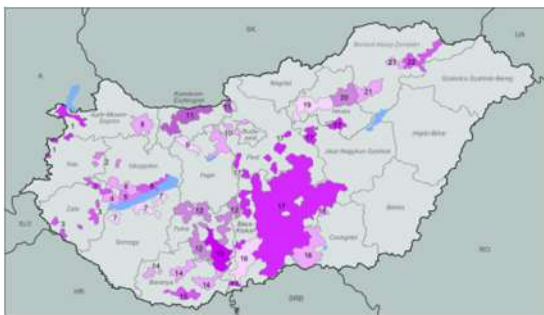

16. lakóház
Bolt utca 29. hrsz.: 1490

helyi védett egyedi értékek területi elhelyezkedése

b) Szikszó – Pincefalu

A Magyar hegyi pincés terület része Magyarország történelmi borvidékeinek 21. sorszámmal jelölt Bükki borvidék Aszaló-Szikszó szőlőhegyeinek hagyományos kertes mezőgazdasági rendeltetésű területének.

A terület jellemző építészeti karaktere a borház, présház, gazdasági épület, földszintes kontyolt nyeregtetős tömegképzéssel, bejárat előtti fedett tornáccal.

1. Pince Szobránczi utca 13. sz. 2105
2. Pince Szobránczi utca 15. sz. 2106
3. Pince Szobránczi utca 21. sz. 2109/2
4. Pince Széchenyi utca 1. sz. 2095
5. Pince Széchenyi utca 7. sz. 2091
6. Pince Széchenyi utca 9. sz. 2090/1/2
7. Pince Névtelen utca 13. sz. 2130
8. Pince Névtelen utca 11. sz. 2131
9. Pince Névtelen utca 9. sz. 2132
10. Pince Névtelen utca 7. sz. 2133
11. Pince Névtelen utca 5. sz. 2135
12. Pince Névtelen utca 3. sz. 2136
13. Pince Névtelen utca 1. sz. 2137
14. Pince Szádellői utca 3. sz. 2121
15. Pince Szádellői utca 1. sz. 2122
16. Pince Branyinkói út 2123
17. Pince Dolhai utca 2142

18. Pince Alsó pincesor 8. sz. 2076
19. Pince Névtelen utca (hrsz: 2035) 2038
20. Pince Pincesor 2071/1
21. Pince Tátra utca 8. sz. 2162
22. Pince Tátra utca 6. sz. 2163
23. Pince Tátra utca 4. sz. 2164
24. Pince Tátra utca 10. sz. 2157/9
25. Pince Esze Tamás utca 9. sz. 2170
26. Pince Névtelen utca (hrsz: 2063) 2067
27. Pince Bártfai utca 2026/1/2
28. Pince Bártfai utca 2025/1/2
29. Pince Bártfai utca 2025/1/3
30. Pince Bártfai utca 2025/1/4
31. Pince Vasvári Pál utca 2053/1/2
32. Pince Vasvári Pál utca 2053/1/3
33. Pince Vasvári Pál utca 2053/1/4
34. Pince Vasvári Pál utca 2051/1/2
35. Pince Névtelen utca (hrsz: 1006) 6278
36. Pince Névtelen utca 6277, 6276
37. Pince Névtelen utca 6275
38. Pince Névtelen utca 6272
39. Pince Névtelen utca 6271
40. Pince Névtelen utca 6270/1/2/3
41. Pince Névtelen utca 6270/1/2/3

2./ Az értékvédelem további elemei:

Szikszó a fent említett védendő épületek és területek mellett az alábbiak szerint további olyan helyi értékkel rendelkezik, mely a településképet meghatározza, a településnek egyedi karaktert ad.

a./ területi védelem

- városi főtér területe a becsatlakozó utakkal és az utakkal határos beépítéssel
- a pinceterület teljes területe

a városi főtér területe a becsatlakozó utakkal és az utakkal határos beépítéssel

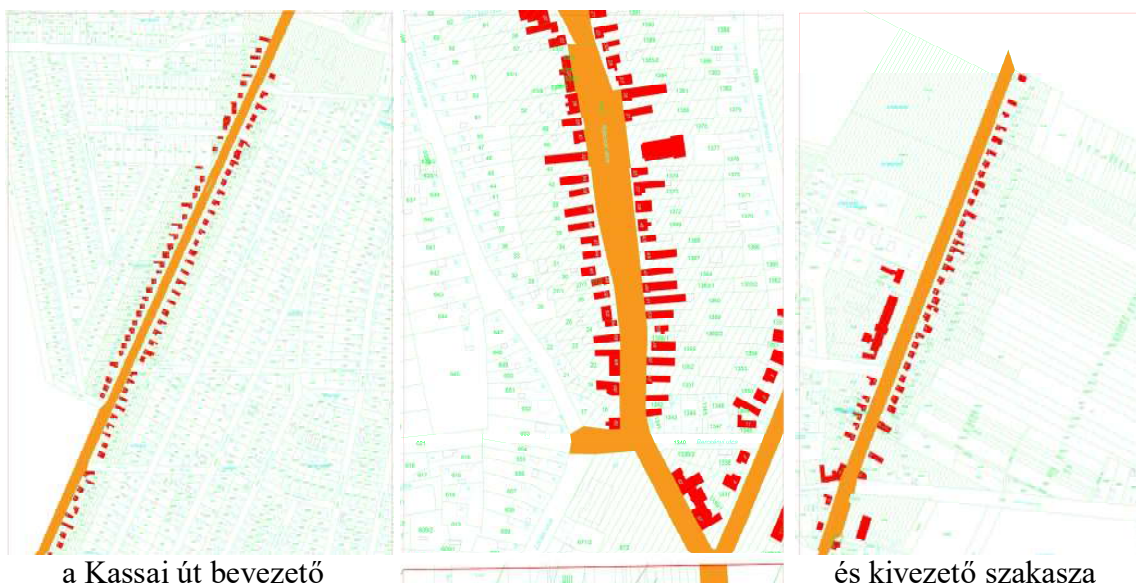
pinceterület

b./ utcakép védelem:

- a városi főtérbe a területi védelemmel érintett becsatlakozó utakkal határos beépítések utca-képe

- áthaladás szempontjából a városon átmenő országos utakkal határos beépítések

a Kassai út bevezető

és kivezető szakasza

Cserehát felé vezető 2622 számú úttal határos ingatlanok beépítése

1. Rákóczi F. u. bevezető szakasza
2. Bajcsy-Zs. E. u.

c./ helyi védelemre javasolt egyedi tájértékek:

1. Rákóczi u. 2. 5 hrsz. volt megyeháza

2. Pázmány P. tér 1536 hrsz. volt katolikus templom tornya

3. Rákóczi u. 19. 1394 hrsz. lakóépület

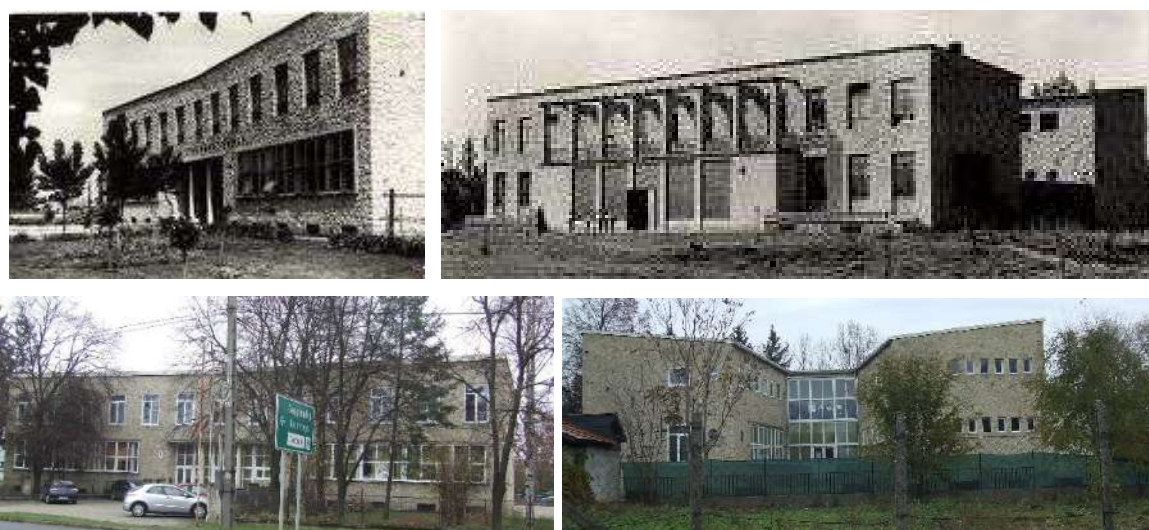
4. Rákóczi u. 33. hrsz. 1378 hrsz. volt zsinagóga

5. Kálvin tér 11. hrsz.: 1590

6. Rákóczi u. 65. volt orvosi rendelő 7. Rákóczi u. 67. 1438/1 hrsz. volt orvosi rendelő

8. Kassai u. 1278 hrsz. általános iskola régi épülete

9. Kassai u. 1277/1 hrsz lakóház

10. Kassai u. 1746 hrsz. a kórház központi épülete

11. Temesvári u. 54. 969 hrsz. kert múzeum magángyűjtemény

d./ a város közterületei a közterületeken lévő művészeti alkotások és emléktáblák:

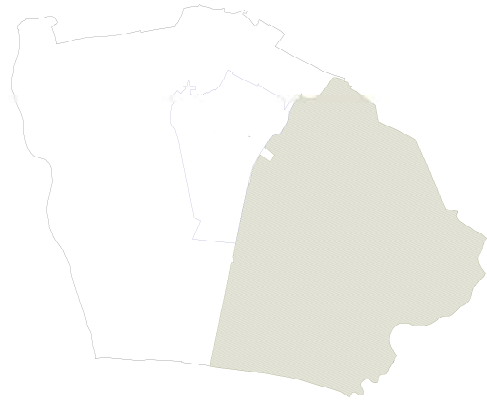
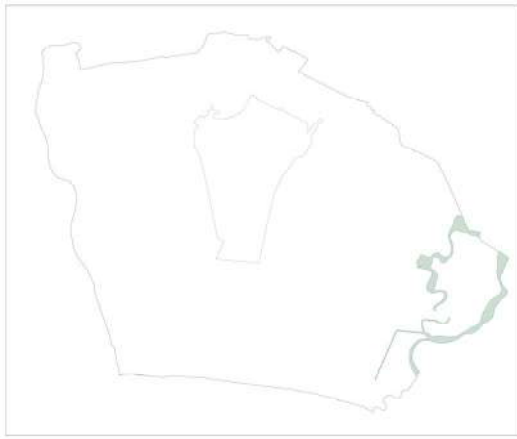

e./ természeti értékek:

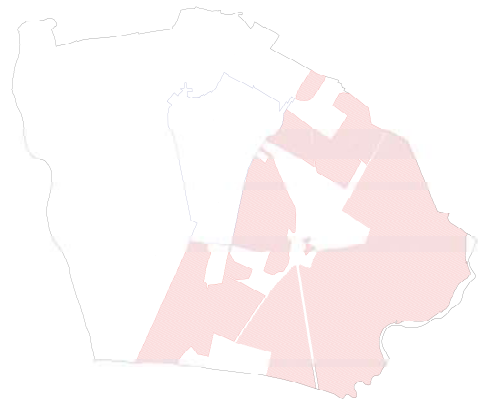
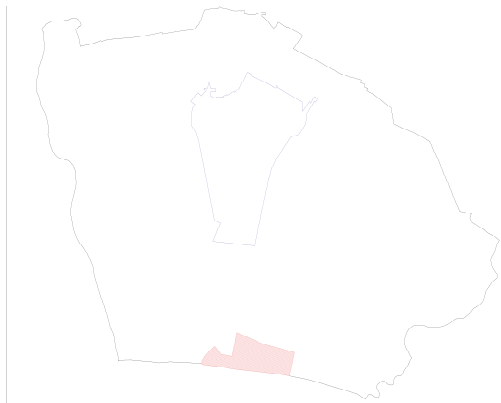
Szikszó a Zempléni Tájvédelmi Körzetben helyezkedik el, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása szerint az alábbi táji és természetvédelmi értékekkel érintett:

- Natura 2000 terület
- Országos Ökológiai Hálózat (Magterület és Ökológiai folyosó
- tájképvédelmi területek
- természeti értékek

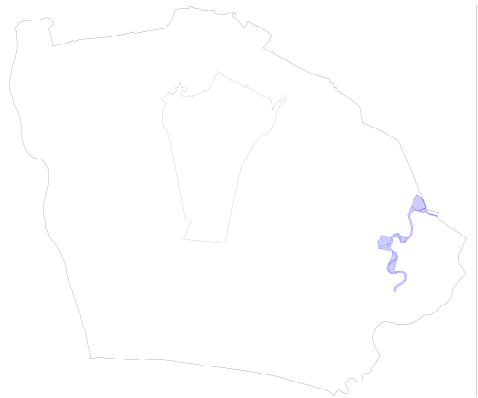
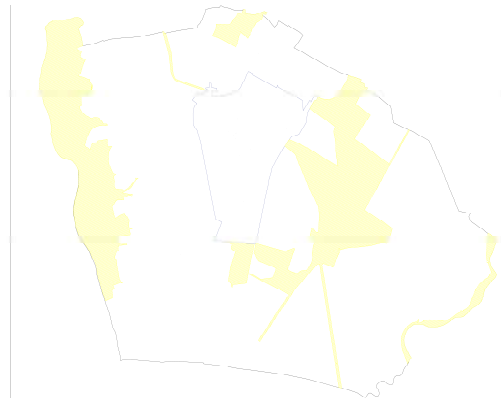
Szikszó természeti értékei a közigazgatási területének keleti oldalán a vasútvonal és a közigazgatási határvonal közötti területen találhatók. A tájképi értékek a Cserehát település területébe nyugati irányba benyúló dombvidék változatos morfológiájú területei és a Magyar hegy egykori szőlőterületei és a ráépülő hagyományos szőlőművelés épített környezete által létrehozott pince prэшázás terület adja.

Natura 2000 SCI (természet megőrzési), Natura SPA (madárvédelmi) területek

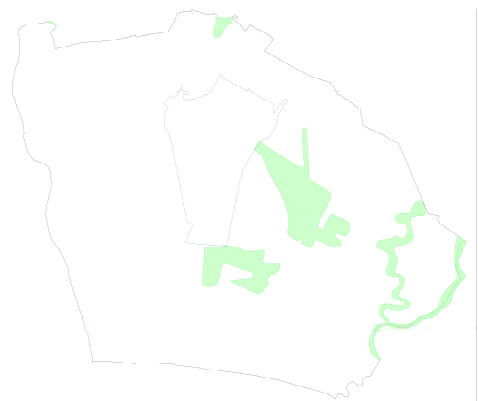
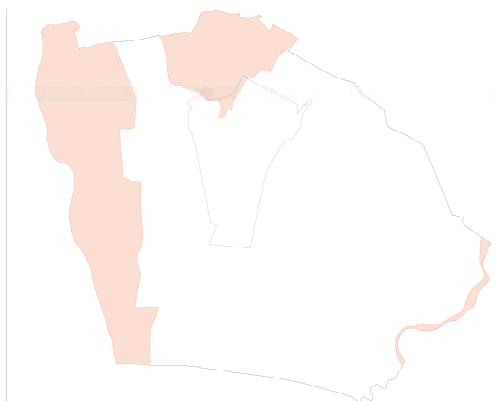

Nemzeti Ökológiai Hálózat magterület Nemzeti Ökológiai Hálózat pufferterület

Nemzeti Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó

ex-lége lápterület

vízkezelési övezet

vízkezelési természetvédelmi terület

f./ tájképi értékek:

- Bethánia kert

A 18-19. század során egy minden bizonnyal Hernád völgyében őshonos tölgy-szil-kőris keményfa ligeterdő átalakításával hozták létre azt a díszkertet, amelybe számos díszfát, cserjefélét és egzótákat is ültettek. Mára csak az idősebb fák maradtak meg. Ezek főleg kocsányos tölgyek, szil és kőrisfák, valamint vadgesztenye fák, a ma már kaszált gyepszintű, cserje nélküli kertben. Különösen szép és értékes két legalább 200-250 éves korú kocsányos tölgy. Helyi védett érték a kastély és kertje.

- Kanadai nyárfa

Mintegy 100 éves nyárfa legalább 20 m magas.

- artézi kút
Fémkorlát veszi körül, lépcső vezet le a kb. 1,5 m magas csőobjektumhoz. Ezen a helyen volt a település egyik első artézi kútja. A közelmúltban az eredeti kifolyót modernre cserélték, így elvesztette korábbi jellegét. Az Alföld és a dombság határán a pozitív artézi kutak nem gyakoriak, ezért hidrogeológiai értelemben is jelentős.
- zsidótemető a XIX. sz. elejtől
- Pannóniai rétegek feltárása
- Magyar-hegyi pincesor egyes pincék több száz évesek.
- Mária szobor 1760-ból

- Régi vízimalom maradványai
A Bársonyosra épült egykori vízimalomnak már csak néhány részlete (faldarab, vízikerek helye, a csatornaszerűen kiképzett meder) ismerhető fel. Az 1950-es évekig üzemelt.
- szikes lapos 016/9; 023/16; 023/17 hrsz.

3./ AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET KARAKTERKÉPZŐ ELEMEI:

tömegképzés:

A történelmi épületek tömegformálása egyszerű, elnyújtott hasáb és annak hajlított házként az utcavonallal párhuzamos befordulása zárt sorú, hézagosan zárt sorú kisvárosias beépítéssel. A nyugodt tömeget arányos ablakok és ajtók nyitják meg.

Az épületek jobbára a bejárat oldalán tornácosak, ami legtöbbször téglából készült, ritkábban fából.

Az épületek jelentős része a XIX-XX századból való, részben emeletes épület. Jellemzően magas tetővel fedettek, a tető gerincének iránya változatos.

kisvárosias építészeti karakter

falusias építészeti karakter

kertvárosias építészeti karakter

társasházias építészeti karakter

Az intézmények tömegalakítása az építés korát tükrözi, annak építészeti lenyomata, jellemzően magastetős épületek. A legkarakteresebb épületek a városközpontban találhatók, melyek a

település közigazgatásban betöltött szerepe időszakában keletkezett. A modern kor intézményei általában lapostetővel készültek.

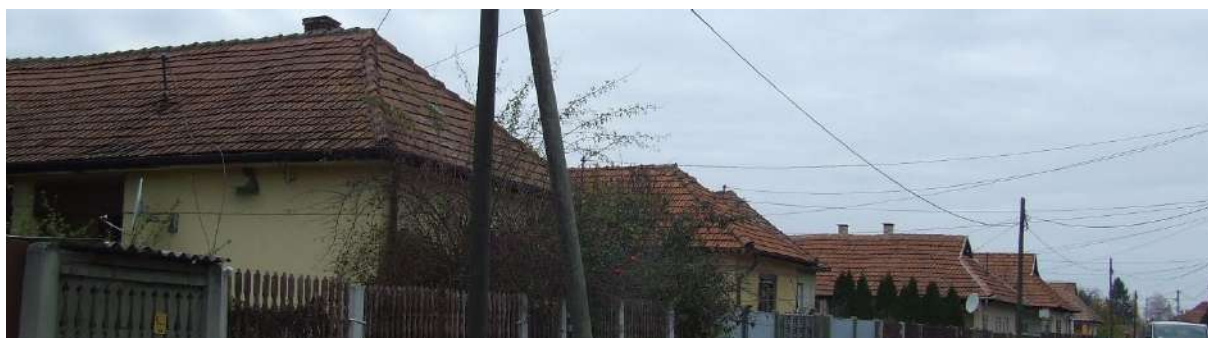

A gazdasági épületek jellemzően szerelt szerkezeti elemekkel modern tömegalakítással készültek.

tetőformák:

Tornácok:

nyílászárók:

homlokzatok anyagok szerkezetek:

díszítőelemek:

5./ SZIKSZÓ TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL KIEMELKEDŐ TERÜLETEI

- a) Helyi értékvédelmi területek
- b) Helyi egyedi építészeti értékvédelemmel védett épületek
- c) A műemlékek területe és a műemléki környezet
- d) A régészeti érdekű területek
- e) A természeti környezet településképi szempontból kiemelt területei:
 - Természetvédelemmel érintett területek
 - Helyi jelentőségű természetvédelmi terület és a védett természeti érték

6./ AJÁNLÁSOK:

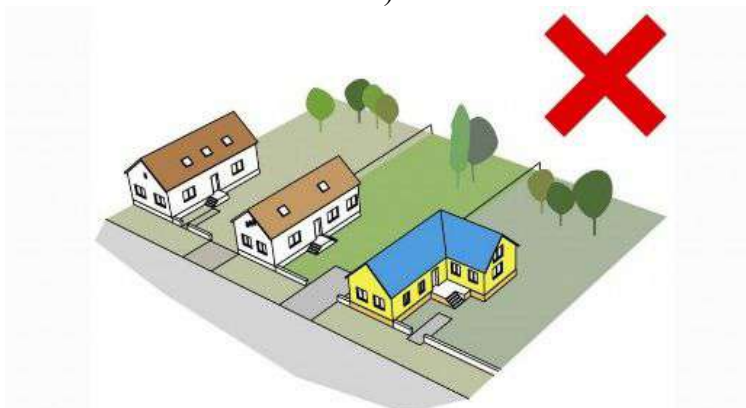
ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁS

A város egész területére vonatkozó általános építészeti ajánlásokat mutatja be ez a fejezet, melyek jellemzően meghatározzák a városképet

- Új épület építése, vagy meglévő épület átalakítása, bővítése esetén igazodni kell a kialakult városszerkezethez és az adott területen lévő építészeti karakterhez.
- Védelemmel érintett területeken a meglévő építményeket fenntartani, bővíteni, átalakítani, valamint új építményeket létesíteni, csak a meglévő építményekkel összehangoltan, a jellegzetes településképi, valamint az épített és természetes környezet megjelenését megőrző és azt fejlesztő módon lehet. Az illeszkedés szempontjából az épületek fő tömeg- és tetőformája, külső homlokzata, az alkalmazott anyag, azok színe, felületképzése meghatározó jelentőségű
- Meglévő épületek átalakítása, bővítése esetén az új épületrészeknek a meglévő épülethez való illeszkedése az architektúra, anyaghasználat és részleteképzés tekintetében egyaránt kötelező.
- Építmények elhelyezésénél törekedni kell a lehető legnagyobb összefüggő zöldfelület kialakítására.
- A település sziluettjének védelme érdekében a település bármely területén, ahol a jellemző települési karaktertől eltérő szintszámú épület vagy eltérő magasságú építmény megvalósítását tervezik, hatásvizsgálati tanulmány és településképi vizsgálat szükséges
- Homlokzati felületképzés esetén kerülendők a harsány, földszínektől és pasztell földszínektől eltérő színezés, valamint a teljes homlokzaton megjelenő reklám célú falfestés

- Új tetőzet kialakításánál, a gazdasági területek kivételével kerülendők a harsány, természetes fedési módoktól eltérő színű és anyaghasználatú technológiák alkalmazása (pl.: műanyag hullámpala, felületkezelés nélküli fémtető).

- Utcai kerítés kialakításánál törekedni kell az áttört felületek látványának biztosítására.

- A fényszennyezés megakadályozása, valamint a kellemes fényérzet érdekében törekedni kell a 3000K színhőmérsékleti érték alatti fényforrások alkalmazására a kültéri világítás esetén.
- Fényforrások elhelyezése és tervezése esetén kerülendő a felfelé irányuló fény alkalmazása, talajszintbe épített fényvetők telepítése nem javasolt.
- Szellőzőt és klímaberendezést a településképi szempontból meghatározó és egyedi védelem esetén, utcafronti homlokzatra elhelyezni nem ajánlott

- Homlokzati nyílászárók cseréje esetén, az épület homlokzatán alkalmazott nyílászárók színét és jellemző osztását szükséges megtartani, kivéve, ha a homlokzaton minden nyílászárót egyidejűleg kicserélnék

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEKRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

- Az illeszkedés teljesülése kifejezetten a zárt sorú és ikres beépítés esetén különösen jelentős, új beépítés, bővítés, felújítás során az alábbi építészeti elemek egymáshoz való illeszkedésének vizsgálata javasolt:

- a párkány magassága, kiülése, folyamatossága,

- a tetőidom formája, a tető hajlásszöge,

- a tetőfelépítmények jellege, aránya,

- a homlokzatok vonalvezetése, plasztikussága, architektúrája,
- a tömegképzés jellege,

- a nyílások arányrendszere, a teljes homlokzatfelülethez való viszonya tekintetében

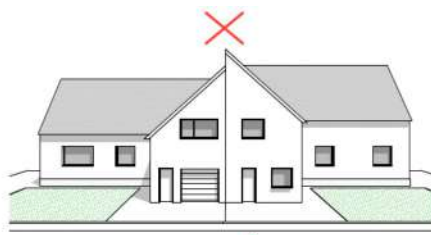
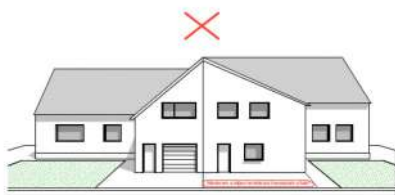
- Ikres beépítésű épület átalakítása, felújítása, bővítése esetén az illeszkedés biztosítása érdekében javasolt a következő tömegformálási módok betartása:

- a tetőgerinc és az ereszvonal párhuzamos futása,

- az ereszvonalak közötti eltérés ajánlottan ne haladja meg az 1 méteres különbséget,
- keresztszárny az utcavonalra merőlegesen építhető, azonban annak területe ne haladja meg a teljes homlokzat hosszának felét, valamint a tető attika falának magassága az 1,5 métert,
- az ikres beépítés másik ingatlan részének újbóli beépítésekor a meglévő szomszédos építészeti megoldásokhoz illeszkedni szükséges,

IKRES BEÉPÍTÉS

- ikres beépítés színezésénél a pasztell földszínek alkalmazása javasolt, a középszínek (kiemelésre szolgáló) aránya ajánlottan ne haladja meg a homlokzat felület 20 %-át. A másik ingatlan részének homlokzat felújításakor a már átszínezett szomszédos épülethez való igazodás szükséges, legalább színárnyalat tekintetében.

- A magastető ráépítéskor az alábbi ajánlások betartása szükséges:
 - az épületek meglévő homlokzatmagasságát csak a tetőtér beépítésnél megengedett mértékben, legfeljebb 1,5 méter magassággal ajánlott növelni,
 - magastető ráépítés és beépítés a legfeljebb kétszintes épület magasságig javasolt, amennyiben hasznos szint létesül, építése egységes, teljes épületegyüttest magába foglaló módon történjen,
 - emeletráépítés engedélyezése többalakos lakóépületen nem ajánlott,
 - önálló álló tetőablak építése nem javasolt, helyette a homlokzattal egybeépített, a homlokzatszélesség 1/3 részét meg nem haladó tetőfelépítmény létesíthető, melynek magassága nem haladja meg az emeletmagasság mértékét,

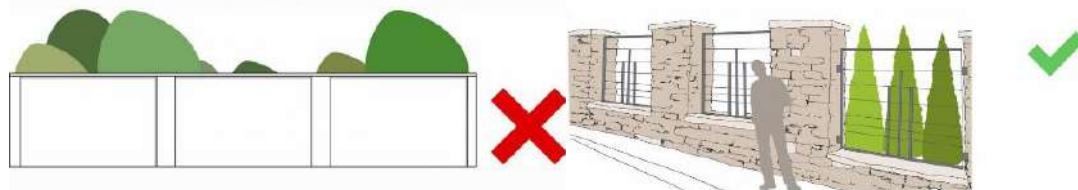

- a tetőterek összekapcsolása az alattuk lévő szintekkel lehetséges,
- tetőtér beépítés esetén maximum 2 önálló rendeltetési egység építése ajánlott,
- a kialakítandó tető hajlásszöge a 45°-ot meghaladóan nem javasolt,

- alacsony hajlásszögű (15° alatti) tetőszerkezet építése, vízszigetelési problémák megelőzése érdekében nem javasolt,
- Önálló pavilon (sem könnyűszerkezetes, sem szilárd építőanyagokkal épített) elhelyezése nem ajánlott.
- A közterületi terv készítésekor az alábbi szempontok figyelembevétele szükséges:

- a területen csak a környezetbe illő, stílusban nem idegen elemek, és építmények elhelyezése támogatott,
- a burkolt felületek kialakításánál kombinált burkolatfelületek megjelenése is támogatható (aszfalt, beton, kis-elemes, nagy-elemes beton),
- szükséges, hogy a mikroarchitektúra elemei és az utcabútorok egy területegységen belül egy tárgy-együttest alkossanak,
- a védett területeken a stíluskeveredés, az épített környezethez és a terek, közterületek karakteréhez nem illő tárgyak elhelyezése kerülendő,
- új építmények építése, meglévő épületek héjazatának felújítása, cseréje során nem kerülendő a hullámpala, cserepeslemez, trapézlemez valamint a bitumenes hullám- és zsindelyfedés alkalmazása,
- Utcai kerítés kialakításánál törekedni kell az áttört felületek látványának biztosítására.

VÁROSKÖZPONTI KARAKTER KÖZTERÜLET

- Ajánlott a városközponti térszövetek zöldfelületeinek, közparkjainak, növényállományának a mai igényeket színvonalasan kiszolgáló, hosszú távon életképes és fenntartható teljeskörű megújítása
- Szükséges a városközpont gyalogos-sétáló felületeinek további fejlesztése, törekedni kell a gépjárműforgalom által használt közterületekkel szemben a gyalogos közterületek és zöldfelületek kiterjesztésére.
- A városökológiai hatás és az élhetőség növelése érdekében ahol az utca szélessége lehetővé teszi, gondoskodni kell az egységes fasor telepítéséről, ahol fasor telepítésére nincs lehetőség, ott dézsás növények, fák elhelyezésével szükséges a zöldfelületi arányt növelni.
- A közterületek és zöldfelületek fejlesztése, kialakítása, valamint közterületi burkolatok, utcabútorok, lámpatestek cseréje, felújítása csak egységes koncepció alapján történhet, a Főter felújítása követendő példaként javasolt.
- növény kiültetésekre, és igényesen kialakított virágágyásokra a városközponti területeken sok jó példa található, a kezdeményezés folytatása és kiterjesztése a többi városrészre ajánlott

ÉPÜLET

- Új épület elhelyezése esetén követelmény a fokozott illeszkedés az arányosság gondolatát szem előtt tartva.
- Helyi területi védelemmel érintett városközponti területeken lévő épületek rekonstrukciója csak egységes koncepció alapján történhet
- Helyi védelemmel érintett épület felújítása során törekedni kell az eredeti állapotot tükröző építészeti kialakításra.

- Az igényes és értékes építészeti részletek feltétlenül megőrzendők, a megőrzés érdekében folyamatos karbantartásukról gondoskodni kell.
- Energetikai korszerűsítések alkalmával törekedni kell a teljes homlokzat egy időben történő felújítására.
- A homlokzatok formálásánál és felújításánál törekedni kell egy épület vagy egy épületszekció esetében, hogy az erkélyek, loggiák korlátjainak cseréje, előtetők, redőnyök azonos formában és színben egy időben valósuljanak meg.
- A tetőfedés során kerülendők a harsány, természetes fedési módoktól eltérő színű és anyaghasználatú technológiák (pl. felületkezelés nélküli fémtető, bitumenes zsindely, hullámpala, cserepes lemez vagy hasonló műszaki tulajdonságú építőanyagok).

- Helyi védelemmel érintett épület energetikai felújítása során kerülendő a műanyag ablakok használata
- Közterületről látható homlokzati felületen épületgépészeti elemek nem, vagy csak rejtetten jelenjenek meg

- Üzletportálok kialakítása egymással és az épület homlokzati architektúrájával összhangban, annak értékeit szem előtt tartva történhet, az egy épületen belül történő hirdetőberendezések elhelyezését valamint az üzletek homlokzati megjelenítését egységesíteni szükséges.
- Az egyes épületek földszintjének megközelítését szolgáló lépcsők elhelyezhetők, azonban kialakításuk és elhelyezésük módját illeszkedés szabályaira való szigorú tekintettel kell megállapítani az eredeti épület építészeti adottságaihoz igazodóan.
- A városközponti átalakuló területeken a terület építészeti értékeire tekintettel lehet csak új funkciókat kialakítani, épületet átalakítani vagy új épületet építeni csak magas építészeti minőség létrehozása függvényében lehet.
- Az átalakuló területeken modern anyagok, technológiák, harsányabb színek alkalmazása lehetséges az egykori, átalakulással érintett ipari területeken az építmények eredeti tömegformálása és értékes építészeti részleteinek megőrzése fokozott figyelmet kíván, bontás csupán az építészeti értéket nem képviselő épületek tekintetében javasolt.

KISVÁROSI KARAKTER

Jelen ajánlások csak a településképi szempontból meghatározó, kiemelt jelentőségű városi és települési utak melletti, ahhoz csatlakozó kisvárosias karakterű lakóterületek teleksoraira vonatkoznak.

KÖZTERÜLET

- azokon a területeken, ahol jelenleg a gyalogos forgalom számára nincs kiépítve járda, javasolt a hiányzó járdaburkolatok legalább egyoldali kiépítése a biztonságos gyalogos közlekedés megvalósítása érdekében,
- a kialakult közterületek és utcák fásított jellege megőrzendő, a mára beállt faállomány fokozott védelme és fejlesztése fontos városfejlesztési szempont kell legyen,
- utcai növénytelepítés a kialakult utcaképre tekintettel, a meglévő növényzet karakterét megőrizve történjen,

- új utcák kialakítása során a zöldfelület-rendezését minden esetben biztosítani kell, legalább egyik oldalon fasor ültetése javasolt,
- a településképi szempontból meghatározó kertvárosias karakterű területek településképi megjelenésének fejlesztése céljából utcafásítási program kidolgozása ajánlott,
- közterületi burkolt autóbeállók, parkolóhelyek a zöldfelületek rovására történő további térnyerésének megakadályozása szükséges,

- kerítés kialakításánál kerülendő a közterületek felőli tömör megjelenés, a kerítéselemek áttörtségét biztosítani szükséges.

ÉPÜLET

- a zárt sorú, ikres beépítési mód szerint elhelyezett új épület, vagy meglévő épület bővítése esetén az épület fő gerincét az utcával párhuzamosan kell kialakítani, de ebben az esetben a tetőforma merőleges tetőgerincű épületrésszel is megvalósulhat az oldalkert felőli oldalon,
- lapostető nem létesíthető a kisvárosias lakóterületi karakterek lakóépületeinek főépülete esetében,

- ajánlott a tetőhajlásszög mértékét 35-47° között kialakítani,

- a jelentős közterület felőli homlokzat rekonstrukció önállóan is megvalósítható, azzal a kötelemmel, hogy a további rekonstrukciós munkák figyelembe veszik az első ütemben elkészült építészeti és műszaki megoldásokat,

- a mozaikszerű homlokzati hőszigetelés nem alkalmazható,
- kialakult állapotok szerint az illeszkedés szabályaira figyelemmel a szabályozott beépítési módtól eltérő, más beépítési mód is alkalmazható melléképületek esetében.

KERTVÁROSI KARAKTER

Jelen ajánlások csak a településképi szempontból meghatározó, kiemelt jelentőségű városi és települési utak melletti, ahhoz csatlakozó kertvárosias karakterű lakóterületek teleksoraira vonatkoznak.

KÖZTERÜLET

- Azokon a területeken, ahol jelenleg a gyalogos forgalom számára nincs kiépítve járda, javasolt a hiányzó járdaburkolatok legalább egyoldali kiépítése a biztonságos gyalogos közlekedés megvalósítása érdekében.
- A kialakult közterületek és utcák fásított jellege megőrzendő, a mára beállt faállomány fokozott védelme és fejlesztése fontos városfejlesztési szempont kell legyen
- Utcai növénytelepítés a kialakult utcaképre tekintettel, a meglévő növényzet karakterét megőrizve történjen.
- Új utcák kialakítása során a zöldfelület-rendezését minden esetben biztosítani kell, legalább egyik oldalon fasor ültetése javasolt.

- A településképi szempontból meghatározó kertvárosias karakterű területek településképi megjelenésének fejlesztése céljából utcafásítási program kidolgozása ajánlott.
- Közterületi burkolt autóbeállók, parkolóhelyek a zöldfelületek rovására történő további térnyerésének megakadályozása szükséges.

- Kerítés kialakításánál kerülendő a közterületek felőli tömör megjelenés, a kerítéselemek áttörtségét biztosítani szükséges.

ÉPÜLET

- A területre földszintes, tetőteres maximum Fsz+1 épületek jellemzőek az alacsony beépítési magasság megtartása javasolt.

- Az épületek jellemző tetőkialakítási formája magastető, attól eltérni csak az utcafronttól távolabb elhelyezett melléképületek esetében ajánlott.

- Új tetőzet kialakítása csak a környező meglévő beépítés tetőzetének hajlásszögei figyelembe vételével lehet, ahhoz teljes mértékben illeszkedni szükséges.

- Ajánlott a tetőhajlásszög mértékét 25-47 fok között kialakítani.

- Lapostető létesítése nem ajánlott az utcafronton álló épület, épületrész esetében

- Épületek felújítása során kerülendők a harsány, környezetbe nem illő színek, a homlokzat színezésénél pasztell-földszínek alkalmazása javasolt.

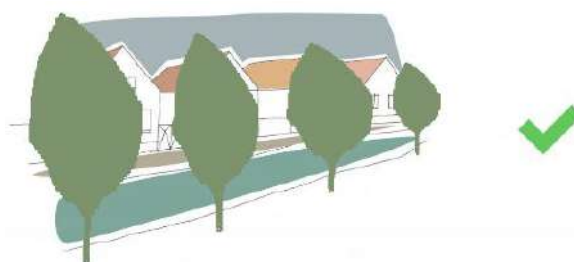

FALUSIAS KARAKTER

Jelen ajánlások csak a településképi szempontból meghatározó, kiemelt jelentőségű városi és települési utak melletti, ahhoz csatlakozó önálló falusias karakterű lakóterületek teleksoraira vonatkoznak.

KÖZTERÜLET

- Azokon a területeken, ahol jelenleg a gyalogos forgalom számára nincs kiépítve járda, javasolt a hiányzó járdaburkolatok legalább egyoldali kiépítése a biztonságos gyalogos közlekedés megvalósítása érdekében amennyiben ez fizikailag lehetséges.
- A kialakult közterületek és utcák fásított jellege megőrzendő, a mára beállt faállomány fokozott védelme és fejlesztése fontos városfejlesztési szempont kell legyen
- Utcai növénytelepítés a kialakult utcaképre tekintettel, a meglévő növényzet karakterét megőrizve történjen.
- Új utcák kialakítása során a zöldfelület-rendezését minden esetben biztosítani kell, legalább egyik oldalon fasor ültetése javasolt.

- A településképi szempontból meghatározó falusias karakterű területek településképi megjelenésének fejlesztése céljából utcafásítási program kidolgozása ajánlott.
- Közterületi burkolt autóbeállók, parkolóhelyek a zöldfelületek rovására történő további térnyerésének megakadályozása szükséges.

- Kerítés kialakításánál kerülendő a közterületek felőli tömör megjelenés, a kerítéselemek áttörtségét biztosítani szükséges.

ÉPÜLET

- A területre földszintes, tetőteres maximum Fsz+1 épületek jellemzőek az alacsony beépítési magasság megtartása javasolt.

- Az épületek jellemző tetőkialakítási formája magas tetős, attól eltérni csak az utcafronttól távolabb elhelyezett melléképületek esetében lehetséges.

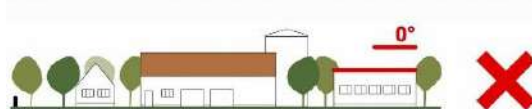
- Új tetőzet kialakítása csak a környező meglévő beépítés tetőzetének hajlásszögei figyelembe vételével lehet, ahhoz teljes mértékben illeszkedni szükséges.

- Ajánlott a tetőhajlásszög mértékét 25-47 fok között kialakítani.

- Lapostető létesítése nem ajánlott az utcafronton álló épület, épületrész esetében.

- Hagyományos soros beépítésű falusias lakóterületek esetében csak olyan építés és telekalakítás valósítható meg, ami a lakóudvarok beépítettségét nem növeli illetve egy lakóudvaron belül legfeljebb két lakóház - két melléképület megvalósítása ajánlott a hagyományos magyar beépítési formavilág megőrzése érdekében.

- Épületek felújítása során kerülendők a harsány, környezetbe nem illő színek, a homlokzat, egyéb építmények, kerítések színezésénél pasztell-földszínek alkalmazása javasolt.

PINCÉS KARAKTERŰ TERÜLET

KÖZTERÜLET:

- a közterületi jelleg megtartása javasolt,
- a terület a tulajdonformától függetlenül nem keríthető el.

ÉPÜLET:

- elhelyezhető: pince, borház, présház, idegenforgalmi, turisztikai szálláshely szolgáltató épület, zártkerti épület, nem helyezhető el lakófunkció,
- maximális épület alapterület: 35 m² lehet,
- a településen kialakult sajátos pincebokrok esetében az épületek közötti OTÉK szerinti tűztávolság, telepítési távolság nem tartható. Ezért az egymás közelében lévő pincék homlokzatait tűzgátló falként kell megépíteni, nem éghető anyagokból nyílás nélkül, kivéve a bejárati főhomlokzatot,
- a tetőfedés csak nem éghető anyaggal történhet,
- a tetőn álló ablak nem helyezhető el.
- Védett pincék és pincesorok:
- a közterületről nyíló pincesorok közterület felé megnyíló homlokzatán legfeljebb 1 db 1,6 x 2,20 méteres ajtó helyezhető el,
- a homlokzaton maximum 2 db 0,5 x 0,5 méternél nem nagyobb szellőztetőablak megjelenhet,
- a pince előtt felépítmény nem jelenhet meg, kivéve fa szerkezetű előtetőt

GAZDASÁGI ÉS IPARI KARAKTER

KÖZTERÜLET

- az átalakuló gazdasági területek és épületek új funkciókkal való megtöltése során zöldfelületek létesítése javasolt,
- a nagytömegű ipari jellegű épületek és összefüggő, nagyterjedésű burkolt felületek sivatosságának ellensúlyozására és a terület emberközelibbé tételére összefüggő tömbszerű zöldfelületek, védőfásítások, zöldfelületek létesítése javasolt,
- a nagy kiterjedésű területek alkalmasak bevásárlóközpontok, átalakuló, vegyes intézményi területek, rendezvényterek kialakítására,

ÉPÜLET

- az átalakuló gazdasági területeken az meglévő épületek átépítése, rekonstrukciója és új épület építése során magas építészeti minőség képviselése szükséges, modern anyagok, technológiák, harsányabb színek alkalmazása az eredeti karakterrel összhangban ahhoz illeszkedve lehetséges,
- épületet átalakítani vagy új épületet építeni csak magas építészeti minőség létrehozása függvényében ajánlott,
- ipari épületnél korszerű anyagok, egyszerű épületszerkezeti megoldások alkalmazandóak,

Jelentős zöldfelület és zöldterületi intézmény terület

KÖZPARKOK

- a zöldterületeket a funkciójuknak megfelelően kell növényzettel beültetni. Létesítése, átalakítása, átépítése csak közterületi terv alapján történhet.
- a közparkok legalább 70 %-ban kialakítandó zöldfelületeinek legalább 40 %-át fásítottan kell kialakítani a tájkarakterhez illeszkedő növényállománnyal.
- a Berzsenyi úti fasor területén végig húzódó, közepén elhelyezkedő parkrészt meg kell őrizni, abban sem műtárgyak, sem azt zavaró egyéb építmények nem helyezhetők el,
- a területet kiszolgáló egyéb épületek csak fejlesztési tanulmányterv alapján helyezhetők el,
- a területen játszó- és pihenőszerek, kerti építmények, szobrok, emlékművek és a területet kiszolgáló épületek elhelyezése egyedi építészeti megoldásokkal ajánlott,
- zöldterületi intézményterületeken a közösségi célú zöldterületi intézmények telkeinek, udvarainak rendezése során a közterületeknek megfelelő színvonalú környezet kialakítása, zöldterületi tervet kell készíteni,
- a zöldterületi intézmények fejlesztése előtt a teljes területre vonatkozó fejlesztési tanulmánytervet kell készíteni., az egyes beruházások fejlesztési terv ütemei szerint valósíthatók meg, törekedve mindig az egységes városképi megjelenés biztosítására.
- a sport célú területeken sportépítmények, ezek kiszolgáló létesítményei, a területet használók ellátását szolgáló vendéglátó, szálláshely szolgáltató létesítmények helyezhetők el,
 - a parkolást és a megfelelő szociális kiszolgáló épületeket biztosítani kell
- a temető telkeinek rendezése során a közterületeknek megfelelő színvonalú környezet alakítása, zöldterületi fejlesztési tervet kell készíteni,
 - a temető telkeinek rendezése során a közterületeknek megfelelő színvonalú környezet kialakítása, zöldterületi fejlesztési tervet kell készíteni,
 - a temető területeken belül az urnafalakat lehetőség szerint a terepadottságok kihasználásával támfal szerűen, vagy részben földdel takartan kell megvalósítani,
 - sírbolt, kripták csak földdel takartan helyezhetők el.
 - a sírmezőkön belül az egyes sírok fölé önálló felépítmény nem építhető.

A helyi területi védelem területeire, a műemléki környezetre vonatkozó ajánlások:

KÖZTERÜLET

- helyileg védett területen szükséges megőrizni a település jellegzetes szerkezetét, telekrendszerét, utcavonal vezetését, új telek kialakítása, vagy telek-átalakítás csak ezzel összhangban javasolt,
- utcák, terek kialakításához és fejlesztéséhez minden esetben közterület alakítási terv készítése szükséges,
- védett területeken műtárgyakat, közterületi burkolatokat és berendezéseket (utcabútorok, hirdető berendezések, világítótestek, pavilonok, autóbuszvárók, stb.) az utcakép jellegzetességének megtartásával szükséges megvalósítani,
- utcabútorok kialakításakor és elhelyezésekor törekedni kell arra, hogy azok egy tárgyegyüttest alkossanak, azok a környezetük építészeti karakterébe illeszkedő típusúak, időtálló kivitelűek és lehetőleg egyedi tervezésűek legyenek,
- különös gondot kell fordítani a településre, településrészre jellemző hagyományos kerítés- és kapuformák, építményfajták, valamint a növényzet megtartására,

- a védett területeken az utcai díszburkolatok kialakításakor ajánlott a kis, közepes, vagy nagyeleemes burkolókő használata lehetőleg szürke, antracit vagy homok színben,
- műemléki környezetben és helyi védelmi területen új közművek elhelyezése, valamint közműhálózat fejlesztése során a közművek elhelyezése föld alatt javasolt,

ÉPÜLET

- védett területen lévő építményeket, illetve új építményeket egymással összehangoltan, a jellegzetes településképp, valamint az épített és természetes környezet megjelentetését biztosító módon lehet építeni, illetve a meglévőt fenntartani, bővíteni, átalakítani,
- védett területen az új épületek tömegarányait, fő méreteit, a környezetében lévő hagyományos épületekhez való harmonikus illeszkedését, ezen épületek homlokzatszélességét, gerinc- és párkánymagasságát, tetőformáját, anyaghasználatát figyelembe véve szükséges meghatározni,

- védett területen elhelyezkedő épület tetőfelületén önálló, álló tetőablak nem javasolt, kivéve, ha az eredeti formában megtalálható,

- fekvő, tetősíkba illesztett tetőablak mind egyedileg, mind sorolva elhelyezhető,
- műemléki környezetben és helyi védelem alatt álló területeken az egyes épületek homlokzatain nagy, összefüggő nyílásfelületek elhelyezése kerülendő (szalagablak, erkélysor, stb.),
- nyílás és falfelületek aránya a műemléki épületekhez és védett értékekhez hasonló arányrendszerrel és tagozati gazdagsággal való megjelenítése szükséges, a földszinti portálok esetében is,
- műemléki környezetben és helyi védelem alatt álló területeken a meglévő épületek párkánymagasságához igazodni szükséges,
- a meglévő kortörténeti dokumentumok alapján az egyes épületek eredeti homlokzati kialakítása igény szerint rekonstruálandó, legalább jellegében, anyaghasználatában, tetőfelépítményeiben,

HELYI TERÜLET VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETRE, A MŰEMLEKI KÖRNYEZETRE ÉS MŰEMLEKI JELENTŐSÉGŰ TERÜLETRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

KÖZTERÜLET

- helyileg védett területen szükséges megőrizni a település jellegzetes szerkezetét, telekrendszerét, utcavonal vezetését, új telek kialakítása, vagy telek-átalakítás csak ezzel összhangban javasolt,
- utcák, terek kialakításához és fejlesztéséhez minden esetben közterület alakítási terv készítése szükséges,
- védett területeken műtárgyakat, közterületi burkolatokat és berendezéseket (utcabútorok, hirdető berendezések, világítótestek, pavilonok, autóbuszvárók, stb.) az utcakép jellegzetességének megtartásával szükséges megvalósítani,
- utcabútorok kialakításakor és elhelyezésekor törekedni kell arra, hogy azok egy tárgyegyüttest alkossanak, azok a környezetük építészeti karakterébe illeszkedő típusúak, időtálló kivitelűek és lehetőleg egyedi tervezésűek legyenek,
- különös gondot kell fordítani a településre, településrészre jellemző hagyományos kerítés- és kapuformák, építményfajták, valamint a növényzet megtartására,

- a védett területeken az utcai díszburkolatok kialakításakor ajánlott a kis, közepes, vagy nagyelemes burkolókő használata lehetőleg szürke, antracit vagy homok színben,
- műemléki környezetben és helyi védelmi területen új közművek elhelyezése, valamint közműhálózat fejlesztése során a közművek elhelyezése föld alatt javasolt,

ÉPÜLET

- védett területen lévő építményeket, illetve új építményeket egymással összehangoltan, a jellegzetes településképp, valamint az épített és természetes környezet megjelentetését biztosító módon lehet építeni, illetve a meglévőt fenntartani, bővíteni, átalakítani,
- védett területen az új épületek tömegarányait, fő méreteit, a környezetében lévő hagyományos épületekhez való harmonikus illeszkedését, ezen épületek

homlokzatszélességét, gerinc- és párkánymagasságát, tetőformáját, anyaghasználatát figyelembe véve szükséges meghatározni,

- helyi védettségű építészeti örökségen bármely épületgépészeti berendezés kültéri elhelyezése kerülendő, illetve takarva helyezhető el.

Helyi egyedi védelem értékeire vonatkozó egyedi építészeti ajánlások:

- az egyedi védelem alatt álló épület átalakítása során annak tömegét, homlokzatát, anyaghasználatát, jellegzetes formai kialakítását a falfelületek és nyílászárók arányát megváltoztatni nem lehet,
- a homlokzati díszítőelemek (gipszek, tagozatok, mozaikok, festett díszítések, szobrok, egyéb értékek) és eredeti épület-kiegészítők, korlátok, belső nyílászárók, kapuk megőrzése szükséges,

- az egyedi védelem alatt álló épületre emeletráépítés nem megengedett,

- a helyi védettségű építészeti örökség korszerűsítésére, átalakítására, bővítésére lehetőség van, azt a védelem ténye nem zárja ki, amennyiben a beavatkozás az építmény védelmére okot adó jellegzetességet nem változtatja meg, azok eredeti helyükön megtarthatók,
- helyi védettségű építészeti örökséghez történő hozzáépítés, ráépítés, vagy annak telkén új építmény, építményrész építése csak úgy olyan módon ajánlott, hogy a beavatkozással létrehozott egység ne akadályozza a védett építészeti érték fennmaradását, érvényesülését, hitelességét,
- helyi egyedi védettségű építmény teljes bontása nem lehetséges, részleges bontására akkor van lehetőség, ha a bontani kívánt építményrész építészeti értéket nem hordoz és a bontás a védelem alá helyezését megalapozó építészeti értékek sérelme nélkül megvalósítható

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, MŰTÁRGYAK ELHELYEZÉSÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

- a teljes település ellátását biztosító felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési

sajátos építmények, műtárgyak elhelyezésére az alábbi védeltséget élvező területek nem alkalmasak:

- műemléki környezet
- helyi értékvédelmi terület
- településképi jelentőségű területek
- településképi jelentőségű útvonalak
- védett zöldterületek és zöldterületi intézmények (Nemzetközi védelem alatt álló, Natura 2000 területek, országos védelem alatt álló területek, országos ökológiai hálózat területei, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek
- a teljes település ellátását biztosító felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési sajátos építmények, műtárgyak elhelyezésére az alábbi védeltséget élvező területek alkalmasak:
 - a város gazdasági területei korlátozás nélkül,
 - egyéb településképi területei akkor, ha az elhelyezni kívánt létesítmény telekigénye nem haladja meg a 400 m²-t

A REKLÁMHORDOZÓKRA VONATKOZÓ TELEPÜLÉSKÉPI AJÁNLÁSOK:

- Fontos különbséget tenni az eltérő célú reklámozási tevékenységek között. Az épületek falán elhelyezett cégerek, cégtáblák, cégérszerű reklámtáblák az adott épületben folytatott tevékenység reklámozását szolgálják.
- A reklámozási tevékenységek másik nagy csoportját azon hirdető-berendezések elhelyezése adja, melyek nem a helyben folytatott tevékenységek reklámozását szolgálják. Itt a város egységes megjelenést követel meg. Az ilyen reklámozási tevékenységek esetében a külön elfogadott típustervek alapján készített reklámoszlop, reklámhenger és „citylight” típusú hirdető-berendezések állnak rendelkezésre a város különböző, frekvenciált pontjain. A bevezető útjaink mentén és a belvárosi épületeken elhelyezett óriásplakátok közül csak az önkormányzattal vagy reklámhasznosító társasággal kötött hatályos szerződéssel rendelkező elemek maradhatnak fenn.

CÉGÉR ELHELYEZÉS A VÁROSKÖZPONTBAN:

- Az egyes üzletek homlokzati megjelenítését és reklámjainak elhelyezését egy épületen belül egységesíteni szükséges a földszint fölötti övpárkány kialakításával az eredeti homlokzati elemekhez illeszkedő módon
- az épületek homlokzatain elhelyezhető cégerek, cégtáblák és cégfeliratok kialakításánál biztosítani szükséges, hogy azok szervesen illeszkedjenek a homlokzatok meglévő,
- vagy tervezett vízszintes és függőleges tagolásához, a nyílászárók kiosztásához, azok ritmusához úgy, hogy együttesen összhangban legyenek az épület építészeti részleteképzésével, színezésével, építészeti hangsúlyjaival
- az épületek homlokzataira kerülő cég- és címtábla, információs vagy más célú berendezés kialakításakor figyelemmel kell lenni a fellelhető épületdíszítő tagozatok elhelyezkedéseire, azok eltakarása nem lehetséges
- tetőfelületen való cégér elhelyezése nem támogatott
- közvilágítási berendezésen, hírközlési oszlopon reklám célú felület elhelyezése nem támogatott. Egyéb közmű berendezésen legfeljebb 2 darab, A1-es méretet meg nem haladó méretű reklámfelület elhelyezése lehetséges,

- reklám-, illetve hirdetési célt is szolgáló molinó, építési védőháló, védőszövet csak az építés idejére alkalmazható, azt az építés befejezésekor a homlokzatról szükséges eltávolítani,
- megállító tábla elhelyezése csak ott javasolt, ahol az útestre merőlegesen legalább a balesetmentes közlekedést biztosítva van, paramétereit tekintve maximum A1-es méretű, a településképi védettségekhez és karakterekhez igazodó, a védettségi szintnek megfelelő, illeszkedő berendezés képében,
- új üzletet kialakításakor vagy meglévőt felújításakor annak portál üvegfelületén és nyílászáró üvegfelületén elhelyezett reklámfólia elhelyezésekor a külön jogszabályban előírt mértékekhez való igazodás szükséges,
- a helyi területi és egyedi védelemmel érintett épületek közterületi homlokzati vonala előtt utcabútoron reklámhordozó elhelyezése nem támogatott,
- molinó és transzparens kihelyezése ajánlottan építkezés védőhálójára helyezhető ki, illetve időszakos rendezvény népszerűsítésére, szabadtéri, időszaki kiállítás prezentálására céljából,
- reklám- és hirdetőberendezés elhelyezése emlékműveken és köztéri műalkotásokon nem támogatott,
- reklámhordozó céljára szolgáló utánfutó elhelyezése közterületen nem támogatott,
- totemoszlop és zászlótartó csak üzemanyagtöltő állomások és 500 m²-nél nagyobb kereskedelmi egységek esetében támogatható

Egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi ajánlások:

- közműlétesítmények elhelyezése a városképi megjelenésre való tekintettel lehetséges
- vezetékes elektronikus hírközlési hálózat föld alatt vagy meglévő oszlopsoron szükséges vezetni, új oszlop létesítése nem támogatott.
- helyi védett területen magastetős épület esetén, táblás napelemeket/napkollektorokat elhelyezése nem támogatott
- napelemcserép alkalmazása a tető teljes felületén lehetséges
- helyi védett területen kívül, a homlokzati napelemek elhelyezésekor tekintettel kell lenni épület nyílásméretéhez, kiosztásához, azokhoz való igazodás szükséges

7./ JÓ PÉLDÁK:

Helyi jó példák

Más helyi jó példák

Meglévő épület bővítése a telek mélységében, lejtéshez igazodó, hagyományos formák és anyaghasználat, modern részletek, egyszerűség

Hagyományos szemlélettel épített lakóépület egyszerű, modern formavilággal.

Hagyományos tömegformálás, modern részletek és anyaghasználat a homlokzaton

Hagyományos épületforma és anyaghasználat, egyszerű tömeg

Hagyományos épület bővítése összetett funkciós épületrésszel, egyszerű és hagyományos anyaghasználat, modern részletek

Hagyományos épület az utca felé, modern szemléletű bővítés az udvar belseje felé hagyományos anyaghasználattal.

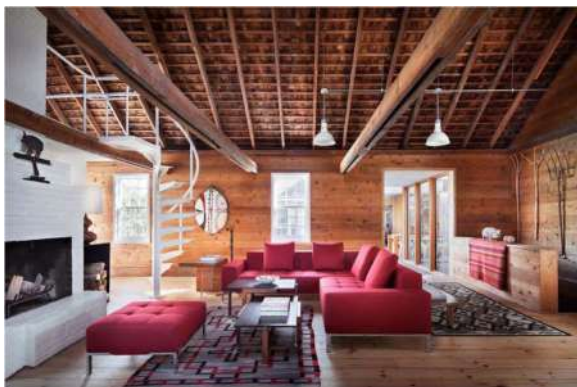

Külföldi példa. Modern épület hagyományos formavilággal, az udvar felé modern anyaghasználattal

funkcióval, modern részletekkel

Hagyományos tömegű gazdasági épület új

Újjáépített gazdasági épületbelső új funkcióval.

Közterületi példák

Közüntézmény hagyományos tömegformálással, modern részletekkel, kiegészítésekkel. Egyszerű kapcsolat a környezet változó terepalakulataival.

Település közterének kialakítása. Változatos, de tájjellegű utcabútorok, centrális térszervezés, változatos utcabútorok hagyományos anyaghasználattal, egyszerű szökőkút-vízesés

Közterületen szintkülönbség áthidalása egyszerű formákkal, anyagokkal, akadálymentes módon

Visszafogott színű, egyszerű agyagformálású közterületi burkolat egyszerű és modern közterületi bútorokkal.

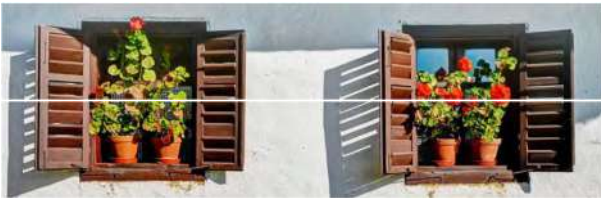

Közterület szintkülönbségének áthidalása egyszerű, tájjellegű anyagokkal és formával.

Modern vonalú igényes köztér

A környezet alakítás jó példái

növényzettel

Lakóépület díszítése hagyományos, tájjellegű

változatos növényzettel

Lakóépület díszítése hagyományos, tájjellegű

háttértáj cserepes dísnövényekkel

Őshonos

árnyék játéka.

Gyümölcsfa és a kert kapcsolata, fény és

igényes cégér

Zárszó

Az építészet közügy. A házak túlélnek bennünket; a tájat örökölni kapjuk, hogy örökölni hagyjuk az utódainkra. Fontos, hogy megértsük, csak közösen alakíthatjuk a jövőnket, ezért figyelemmel kell lennünk a hagyományokra, a lakókörnyezetünkre.

A településképi arculati kézikönyvből megismertük a helyet, ahol élünk, de a helyi közösség nélkül csak a szép tájat és az épületeket látjuk meg. Az emberek által éltetett „genius loci” teszi azzá a várost, amire mindig emlékezünk, amit szeretünk és óvunk, mert csak így lesz Szikszó a mi otthonunk.

SZIKSZÓ TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017.

Készült a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény, és a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012.(XI.8.) Kormányrendelet lapján.